

«ПОГОДЖЕНО»

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

_____ 201__ р. «__» _____ 201__ р.

**ПРОЕКТ
ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ РЕГІОНАЛЬНОГО ЛАНДШАФТНОГО
ПАРКУ «ПАРТИЗАНСЬКА СЛАВА», ОХОРОНИ, ВІДТВОРЕННЯ
ТА РЕКРЕАЦІЙНОГО ВИКОРИСТАННЯ ЙОГО ПРИРОДНИХ
КОМПЛЕКСІВ ТА ОБ'ЄКТІВ**

_____ «__» _____ 2015р.

2015

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «ПАРТИЗАНСЬКА СЛАВА»	7
1.1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ПАРК.....	7
1.1.1. Відомості про місце розташування, межі, загальну площу парку та ділянки, що надаються парку в постійне користування і ввійшли до його складу без вилучення у землекористувачів та землевласників.	7
1.1.2. Заінтересовані сторони.	8
1.1.3. Форма власності.	8
1.1.4. Спеціальна адміністрація.	8
1.1.5. Обсяги та характер виконаних проектних та вишукувальних робіт). ..	9
1.2. ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДОВКІЛЛЯ.....	9
1.2.1. Відомості про геологію/літологію, геоморфологію/орографію, гідрологію, клімат, ґрунти/субстрати.	9
1.2.2. Біогеографічний контекст.	13
1.2.3. Флора та рослинність.	13
1.2.4. Фауна.	15
1.2.5. Різноманіття природних середовищ (екосистеми), у тому числі рідкісних типів.....	18
1.2.6. Ландшафтне різноманіття.....	20
1.2.7. Моніторинг довкілля.	20
1.3. СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНА ТА КУЛЬТУРНА ІНФОРМАЦІЯ.....	22
1.3.1. Історія та археологія.	22
1.3.2. Система закладів культури.	22
1.3.3. Історія створення парку.	22
1.3.4. Інфраструктура та зв'язок.	22
1.3.5. Побутове обслуговування та громадське харчування.	22
1.3.6. Рибне господарство.	23
1.3.7. Рекреація і туризм.	23
1.3.8. Кліматичні та бальнеологічні ресурси.	25
1.3.9. Інформування, екологічна просвітницька діяльність, що проводиться.	25
1.3.10. Наукові дослідження.	27
РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ ТА ПРОБЛЕМ	29
2.1. НАЙВАЖЛИВІШІ ЦІННОСТІ ПАРКУ ТА ПРІОРИТЕТИ ЩОДО ЇХ ЗБЕРЕЖЕННЯ.....	29
2.1.1. Цінність біорізноманіття і пріоритети щодо його збереження.	29
2.1.2. Соціальні та економічні цінності і пріоритети щодо їх збереження..	34
2.1.3. Екологічні освітньо-виховні цінності і пріоритети щодо їх збереження.	35
2.2. ВИЗНАЧЕННЯ ТА ОЦІНКА ПРОБЛЕМ, ЩО ВИМАГАЮТЬ ВТРУЧАННЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ТИХ, ЩО ВИКЛИКАНІ ДІЯЛЬНІСТЮ ЛЮДИНИ НА ПРИЛЕГЛИХ ТЕРИТОРІЯХ, ЇХ РАНЖУВАННЯ.....	35
2.2.1. Проблеми житлового та промислового будівництва, сільського господарства, енергетики, видобувної і іншої промисловості, транспорту та їх ранжування.	35

2.2.2. Проблеми використання біологічних ресурсів (вирубання лісу, збір ягід, грибів, полювання) та їх ранжування.	37
2.2.3. Проблеми використання біологічних ресурсів (лікарських трав, сінокошення, випасання тощо) та їх ранжування.	37
2.2.4. Проблеми рекреації та туризму та їх ранжування.	37
2.2.5. Проблеми інвазійних і інших проблемних видів рослин та їх ранжування.	40
2.2.7. Проблеми пов'язані з забрудненням (викиди, скиди, відходи) та їх ранжування.	41
2.2.8. Проблеми впливу геологічних процесів (зсуви, землетруси тощо) та їх ранжування.	41
2.2.9. Проблеми зміни клімату і погодних умов та їх ранжування.	41
2.2.10. Проблеми пов'язані з транскордонними впливами та їх ранжування.	42
2.3. АНАЛІЗ ВИКОНАННЯ ПОПЕРЕДНЬОГО ПРОЕКТУ ОРГАНІЗАЦІЇ ТЕРИТОРІЇ ...	42
2.4. ОЦІНКА СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ.	42
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПАРКУ НА ДЕСЯТЬ РОКІВ.	43
3.1. СТРАТЕГІЧНІ ЗАВДАННЯ З РОЗВИТКУ ПАРКУ НА ДЕСЯТЬ РОКІВ.	43
3.1.1. Стратегія у галузі збереження і відтворення природних комплексів та об'єктів:	43
3.1.2. Стратегія у галузі охорони та захисту природних комплексів та об'єктів:	44
3.1.3. У галузі наукових досліджень і спостережень за станом природного середовища:	44
3.1.4. В рамках проведення екологічної освітньо-виховної роботи:	44
3.1.5. У галузі рекреаційної діяльності:	45
3.1.6. В рамках здійснення адміністративно-господарської діяльності:	46
3.2. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ЗОНУВАННЯ ТА РЕЖИМ ТЕРИТОРІЇ ПАРКУ.	46
3.2.1. Визначення площ та меж функціональних зон РЛП.	46
3.2.2. Режим використання, охорони та відтворення природних ресурсів у межах функціональних зон.	47
РОЗДІЛ 4. П'ЯТИРІЧНИЙ ПЛАН ЗАХОДІВ.	51
4.1.1. Заходи з охорони природних комплексів та цінних видів тварин і рослин.	51
4.1.2. Заходи щодо розвитку туризму та рекреації.	55
4.1.3. Заходи щодо розвитку збалансованого природокористування та господарської діяльності в межах парку.	61
4.1.4. Заходи з розвитку системи охорони території парку та дотримання режимів його функціональних зон.	63
4.1.5. Заходи щодо розвитку наукових досліджень та моніторингу довкілля.	64
4.1.6. Адміністративно-організаційні заходи.	65
4.1.7. Заходи щодо розвитку еколого-просвітницької діяльності.	66
РОЗДІЛ 5. ЗАСОБИ ТА РЕСУРСИ.	78
5.1. СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ.	78
5.2. ОРГАНІЗАЦІЙНА СТРУКТУРА ТА ШТАТ.	78

5.3. ОБЛАДНАННЯ ТА ІНФРАСТРУКТУРА (ПЛАН ПРИДБАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ТА БУДІВНИЦТВА НОВИХ І РЕМОНТУ ІСНУЮЧИХ ОБ'ЄКТІВ)	79
5.4. МОНІТОРИНГ, ОЦІНКА І ЗВІТНІСТЬ	79
5.4.1. <i>План моніторингу виконання Проекту організації території.</i>	79
5.4.2. <i>Звітування, оцінка ефективності впровадження Проекту організації території та його адаптація.</i>	79
6. ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Набуття Україною незалежності і перехід її до нових економічних відношень, викликали величезні зміни в соціально-економічній сфері. Вони також торкнулись екологічної та природоохоронної політики держави, важливим проявом чого стало прийняття у 1992 році Закону України «Про природно-заповідний фонд України» та затвердження у 1994 році Державної Програми перспективного розвитку заповідної справи в Україні. Це створило міцне законодавче забезпечення розвитку та охорони природно-заповідного фонду. В даному відношенні Україна набагато обігнала інші країни колишнього СРСР.

Згідно згаданого вище Закону, природно-заповідний фонд України (далі – ПЗФ) треба розглядати як складову частину світової системи природних територій та об'єктів, що перебувають під особливою охороною.

Мережа ПЗФ України неухильно розширюється. Цей процес поки що стримує нестабільна економічна обстановка в країні, брак коштів, недостатній розвиток наукових досліджень і недосконалість системи управління. Тому, хоча зараз території та об'єкти ПЗФ ще не повною мірою виконують свої функції, але при переході до ринкових відносин господарювання збереження цього фонду, як національного надбання, стає справою державної ваги. Позитивні зрушення у ставленні до заповідної справи наявні і є надія, що в недалекому майбутньому Україна по рівню розвитку і організації природоохоронної мережі стане в один ряд з найбільш прогресивними державами світу.

Регіональні ландшафтні парки (далі – РЛП) є окремою категорією територій та об'єктів ПЗФ України. У відповідності до Закону України «Про природно-заповідний фонд України» (1992 р.) РЛП є природоохоронними, науково-дослідними установами місцевого значення, що створюються з метою збереження в природному стані типових або унікальних природних комплексів та об'єктів, а також забезпечення умов для організованого відпочинку населення.

РЛП організуються з вилученням або без вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів у їх власників або користувачів (Частина друга статті 23 із змінами, внесеними згідно із Законом № 1826-VI (1826-17) від 21.01.2010).

В разі необхідності вилучення земельних ділянок, водних та інших природних об'єктів для потреб РЛП провадиться в порядку, встановленому законодавством України.

Відповідно до ст. 23 Закону України «Про природно-заповідний фонд України» головними завданнями РЛП є:

- збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів;

- створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;
- сприяння екологічній освітньо-виховній роботі.

Методичка
Викрнавці

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО РЕГІОНАЛЬНИЙ ЛАНДШАФТНИЙ ПАРК «ПАРТИЗАНСЬКА СЛАВА»

1.1. Загальна інформація про парк

1.1.1. Відомості про місце розташування, межі, загальну площу парку та ділянки, що надаються парку в постійне користування і увійшли до його складу без вилучення у землекористувачів та землевласників.

Парк «Партизанська слава» — регіонально-ландшафтний парк у Дарницькому районі міста Києва. Знаходиться між вулицями Тростянецькою та Славгородською. Частина Микільського лісового масиву була включена до меж Дарницького району міста у 1965 році для організації тут районного парку культури і відпочинку «Партизанська слава».

Регіональний ландшафтний парк "Партизанська Слава" (далі – РЛП) оголошено рішенням Київської міської ради від 17 лютого 1994 р. № 14 на площі 115 га. Після винесення меж в натуру та уточнення його меж РЛП був наданий державний акт на право постійного користування земельною ділянкою (серія ЯЯ № 385004) на площу 94,9875 га. Всі землі, які увійшли до складу РЛП, передані в постійне користування.

Адреса

Комунальне господарство

Рис. 1.1. Межі РЛП «Партизанська Слава»

1.1.2. Заінтересовані сторони.

Заінтересованими сторонами виступають:

- органи державного управління у сфері охорони навколишнього середовища;
- наукові та навчальні заклади України, зокрема м. Київ;
- туристичні заклади регіону, які спеціалізуються на проведенні різноманітних екологічних екскурсійних маршрутів;
- працівники органів освіти (керівники екологічних гуртків, викладачі МАН, працівники еколого-натуралістичних центрів), що здійснюють керівництво науково-дослідними роботами.

1.1.3. Форма власності.

Всі землі в межах РЛП (94,987 га) перебувають у комунальній власності та підпорядковані комунальному об'єднанню зеленого будівництва та експлуатації зелених насаджень «Київзеленбуд».

1.1.4. Спеціальна адміністрація.

РЛП «Партизанська Слава» є юридичною особою, має самостійний баланс, печатку із зображенням державного герба України та своїм найменуванням, реєстраційний рахунок у відділенні Держказначейства, бланки, штампи та офіційну емблему.

Управління територією здійснюється спеціальною адміністрацією на чолі з директором.

1.1.5. Обсяги та характер виконаних проектних та вишукувальних робіт).

За період розробки проекту виконано комплекс проектно-вишукувальних робіт, перелік яких наведено нижче:

- Дослідження сучасного стану природних комплексів парку;
- Ландшафтний аналіз території РЛП з використанням топографічних карт;
- Обстеження існуючої транспортної мережі парку та визначення її придатності для організації туристичних маршрутів;
- Соціально-економічна характеристика регіону, складу населення;
- Аналіз туристичних ресурсів та рекреаційного благоустрою території;
- Стан об'єктів історико-культурної спадщини та перспективи їх використання в туристичних цілях.

При проведенні проектно-вишукувальних робіт використані затверджені методики та нормативна база з проведення ландшафтного аналізу, а також вимоги «Положення про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів» (затверджене Наказом Міністерства охорони навколишнього природного середовища України від 06.07.2005 № 245 (у редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 21 серпня 2014 року № 273).

При обробці планово-картографічних матеріалів використані графічні редактори ArcGIS, Coreldraw.

1.2. Інформація про довкілля

1.2.1. Відомості про геологію/літологію, геоморфологію/орозграфію, гідрологію, клімат, ґрунти/субстрати.

Геологічна будова території характеризується наявністю значної товщі осадових відкладів, які залягають на древній кристалічній основі.

Материнська основа ґрунтів долини Дніпра – це осадові породи мезозойської та кайнозойської ери, а саме піски, глини та мергелі, іноді

перевідкладені і перемішані. Територія сучасної долини Дніпра пережила як мінімум 4 зледеніння, найбільшим з яких було Дніпровське (Риське – біля 110-230 тис. років тому). У цей час величезні маси криги призвели до появи перед фронтом льодовика значних об'ємів уламків материнських порід, а згодом після танення – формування нових осадових відкладів. Флювіогляціальні (водно-льодовикові) піски, що включають також гальку та валуни, поступово перекриваються промитими алювіальними пісками (Барщевский та ін., 1989).

Розмив території внаслідок паводкових та повеневих розливів Дніпра в минулому спричинив те, що неогенові відклади були вимиті, а четвертинні відклади залягають безпосередньо на палеогенових пісках.

Рельєф. Територія парку «Партизанської слави» розміщена на лівому березі Дніпра в межах високої заплави. Рельєф території плоскорівнинний, з абсолютними висотами від 101 до 117 м. Амплітуда висот становить 6 м. При цьому поверхня парку загалом має увігнутий вигляд: периферійні частини лежать вище, а центральна в районі озер – найнижча. Загальний похил поверхні – зі сходу на захід, що загалом відповідає напрямку схилу у бік Дніпра.

Гідрологія. На території парку «Партизанської слави» функціонує три гідрологічні об'єкти – три озера (Велике, Блакитне і Рибальське) загальною площею 3,4 га (1,6, 0,8 та 0,7 га кожне). Площа прибережної території кожного озера становить відповідно 1,8, 1,7 та 1,1 га.

Озера антропогенного походження (Дмитрук, Денисова, 2012) розміщені компактно. Два озера мають округлу конфігурацію, а третє (Велике) – витягнуту з північного заходу на південний схід. За своїм типом озера евтрофні, тобто неглибокі і багаті на органіку. Всі озера безстічні і не з'єднані між собою. Вода в озерах прісна, дно піщане. Навколо озер є широкі пляжні зони, де часто відпочивають відвідувачі парку. Розміщення озер в межах високої заплави Дніпра спричинює залежність коливання рівня води в них від коливання рівня води в руслі. До створення водосховищ максимальна амплітуда коливання води у Дніпрі становила 9 м, тепер же це лише 5 м (Вишневецький, 2005). Втім, виник новий тип коливання рівня води – добовий. Він пов'язаний з накопиченням ГЕС води вночі та її спуском вдень. Таким чином, живлення озера відбувається за рахунок ґрунтових вод, а також атмосферних опадів.

Проблема екологічного стану водних об'єктів міста Києва актуальна на районному, міському та державному рівнях. Водойми і водотоки Дарницького району перетворені у водні об'єкти переважно дощового живлення, тому якість їх води залежить від якісного складу поверхневого стоку. Погіршення якісного складу поверхневих вод може призвести до непередбачених санітарно-епідемічних наслідків.

Водокористувачі здійснюють скидання зворотних вод безпосередньо в р. Дніпро та водні об'єкти міста або скидають забруднені стоки до міської каналізації (як з попередньою очисткою, так і без неї), після чого вони

поступають на міські очисні споруди Бортницької станції аерації, проектною потужністю 1,8 млн. м³/добу, 657 млн. м³/рік.

Поверхневі води перед подачею в водопровідні мережі очищуються та знезаражуються на Дніпровській та Деснянській водопровідних станціях реагентним методом за класичною схемою.

Для водозабезпечення міста розвідано та експлуатується Київське родовище прісних підземних вод. Основними горизонтами підземних вод, що експлуатуються є: сеноман-келовейський водоносний комплекс і середньоюрський (байоський) водоносний горизонт. Найближчий до поверхні - четвертинний водоносний горизонт, який має велику кількість виходів на поверхню у вигляді джерел. Потужність цього горизонту коливається від 1-2 до 30-60 м. Ці води широко використовуються для господарських потреб.

Для забезпечення мешканців природною питною водою у Дарницькому районі введено в експлуатацію понад 20-ти бюветних комплексів.

Клімат. При характеристиці кліматичних умов м. Київ зазначається, що тільки упродовж останніх 10 тис. років вони неодноразово зазнавали суттєвих коливань як у бік встановлення більш холодного і сухого, так і більш м'якого і вологого клімату у відповідності до періодів голоцену. Клімат сучасного типу встановився на території Східної Європи з початком субатлантичного періоду голоцену, який розпочався біля 2500 років тому і триває до сьогодні (Клімат Києва, 1995).

Наразі Київ розташований у зоні помірно-континентального, м'якого та достатньо вологого клімату. Взимку у місті, як і на всій території України, переважають холодні і сухі вітри східних та південно-східних напрямків завдяки впливу відрогу Сибірського антициклону. З червня до вересня тут чітко виражений вплив Азорського максимуму і переважають західні та північно-західні вітри, що несуть насичені вологою повітряні маси з Атлантики. Середньорічна температура повітря у Києві становить +7,7°C. Середня температура повітря найтеплішого місяця – липня, становить +19,5°C, найхолоднішого, січня – -5,8°C. Абсолютний максимум за час, коли ведуться спостереження, для Києва становить майже +40°C, а мінімум – -34°C.

Тривалість сонячного сяйва становить у середньому 1714 год і досягає максимуму у липні. Сонячна радіація: пряма – 6410 Вт/м² (загальна за добу); розсіяна – 1502 Вт/м² (загальна за добу); радіаційний баланс – 40 Ккал/см², радіаційний баланс: влітку 800 Ккал/см², взимку 50 Ккал/см² (Клімат Києва, 2010).

Особливістю кліматичних умов є те, що внаслідок запиленості атмосфери та великої вологості повітря показники інтенсивності сонячної радіації значно послаблюються. Явище, яке мало розвиток на території Києва порівняно нещодавно, є властивий великому місту парниковий ефект. Температура у ньому на 0,5-1,5°C вища, ніж на околицях.

Окрім того, суттєвий вплив на сучасний клімат Києва, зокрема,

вологість повітря, справляє наявність водосховищ на Дніпрі. Територія міста порівняно багата на опади, їх випадає понад 600 мм. Кількість днів з опадами становить 160. Середня тривалість снігового покриву – 106 днів. Сніг випадає найчастіше у середині листопада, хоча середня дата утворення стійкого снігового покриву – тільки 10 грудня, і тане у кінці березня.

Річний хід хмарності загалом протилежний ходу сонячної радіації з максимумом у грудні (83 %) і мінімумом у серпні-вересні (50 %). Відносна вологість повітря максимального значення у річному ході досягає у грудні (89 %), а мінімального – у травні (63 %). Тобто коливання середньорічних значень становить 26 %. Середня річна кількість опадів становить понад 600 мм. За характером їх річного ходу Київ належить до континентального типу.

Долина Дніпра у Києві має свої мікрокліматичні особливості, які зумовлені наявністю великого водного простору річки (а також Київського водосховища), долина якої з одного боку обмежена високим та крутим правим берегом, а з іншої – низьким частково забудованим, а головним чином зайнятим парками та великою кількістю зелених островів, проток, озер, лівим берегом (Вишневський, 2005).

Ґрунти. В межах заплави лівого берега формуються алювіальні (заплавні) ґрунти. Вони відносяться до інтразональних ґрунтів, оскільки розташовуються в заплавах річок, де вплив річкових вод в значній мірі нівелює дію зональних факторів ґрунтоутворення. За типом водного режиму алювіальні ґрунти відносяться до ґрунтів періодичного затоплення. Тому їх формування відбувається під дією двох процесів: алювіального (відкладення родючого мулу) і заплавного (затоплення під час повеней). Важливе значення у формуванні алювіальних ґрунтів мають також ґрунтові води, а також води поверхневого стоку зі схилів річкової долини. Таким чином, алювіальні ґрунти утворюються в умовах переважної акумуляції речовин.

Загалом дернові алювіальні ґрунти сформувалися під рослинністю, представленою збідненими ксерофільними, часто псамофітними луками і чагарниками (верболози). Ґрунти формуються на найбільш високих елементах рельєфу центральної заплави, на тонких алювіальних відкладах, що осаджуються зі спокійно текучих вод. Профіль власне алювіальних дернових ґрунтів складається з добре вираженого гумусового горизонту А1, що досягає іноді значної потужності (до 60 см) і містить понад 3 % гумусу, зернистого, темно-сірого забарвлення; горизонту В, перехідного, прогумуфікованого, іноді зі слабкими ознаками оглеювання, і горизонту СD, відмінного від попереднього дуже слабкою залишковою гумуфікованістю.

На відміну від прируслової заплави, у центральній частині поряд з піщаними наносами відбувалося відкладання тонкого мулуватого матеріалу, багатого органічними речовинами. На зволжених рівнинних ділянках заплави ґрунти представлені головним чином свіжими вологими лучними супіщаними чи суглинистими ґрунтами. Такі ж ґрунти поширені на схилах

підвищень та пасом.

Знижені частини та западини між пасмами – зона формування болотних ґрунтів. Та загальна їх участь незначна. У найближчій до надзаплавної (борової) тераси частині заплави з близьким рівням залягання ґрунтових вод в умовах великого зволоження широко поширені процеси заболочування. Тому тут утворюються лучно-болотні типи ґрунтів (Гаврилюк, Речмедін, 1956). У ґрунтовому покриві лівобережної частини заплави Дніпра на заболочених ділянках поширені торф'янисті ґрунти, які сформувалися на льодовикових пісках борових терас під сосновими лісами, зважаючи на що добре маркують їх колишнє суцільне поширення у межах борової тераси лівобережжя.

Антропогенний вплив на ґрунти заплави у межах Києва виражається в їх ущільненні та евтрофікації. Порушення заплавного режиму внаслідок зарегулювання Дніпра викликає розвиток деревної рослинності на місці лучної, що веде до трансформації ґрунтів. Сильним є забруднення заплавних ґрунтів побутовим сміттям (Цуканова, 2005).

1.2.2. Біогеографічний контекст.

Згідно з біогеографічним районуванням України територія РЛП «Партизанська слава» розташована Низовинно-придніпровському районі Лівобережно-придніпровського округу Лівобережно-придніпровсько-Середньоросійської підпровінції Східно-Європейської провінції Лісостепової підзони Неморально-лісової зони (Удра, 1997).

Територія парку знаходиться на межі Лівобережного Полісся та Лісостепу. Вона характеризується поширенням цінних старовікових дубово-соснових та соснових (культури) лісів, в меншій мірі лук та малих водотоків.

1.2.3. Флора та рослинність.

1.2.3.1. Видове і ценотичне різноманіття.

Згідно геоботанічного районування України РЛП «Партизанська слава» розташований у північній частині Лівобережнодніпровського округу липово-дубових, грабово-дубових, соснових лісів, луків, галофітної та болотної рослинності Української лісостепової підпровінції Східноєвропейської лісостепової провінції дубових лісів остепнених луків та лучних степів (Національний атлас, 2008).

Переважаючим типом рослинності в межах парку є лісова, яка представлена ділянками звичайнососнового та дубово-соснового лісу. На менш порушених ділянках парку у складі соснових насаджень відмічені типові лісові види (мітлиця тонка, щитник чоловічий, осока шорстка та ін.) та деякі бур'янові рослини (чистотіл великий, злинка канадська, гикавка сіра, кульбаба лікарська, пирій повзучий, стенактіс однорічний та ін.).

Усього в парку зростає 39 видів деревних рослин. Серед них у кількісному відношенні переважає сосна звичайна, до якої домішується дуб звичайний. Збереглись близько 200 екземплярів сосни звичайної віком понад 100-120 років (діаметр стовбура 70-80 см, висота 20-22 м) та близько 50 екз. дуба звичайного (діаметр стовбура 80-85 см, висота 16-19 м).

Звичайними видами дендрофлори парку є клени цукристий та госторлистий, робінія звичайна, горобина звичайна, береза повисла, дуб червоний, липа серцелиста, ясен звичайний, в'яз гладкий, верба вавилонська, тополі чорна та біла, гіркокаштан звичайний.

Рідкісними дендроекзотами парку є різновікові різновиди ялини колючої (ф. срібляста), широкогілочнику східного (ф. куляста), туї західної (ф. колоновидна), а також вишня дрібнопильчаста або сакура та ін.

Чагарники парку представлені 19 видами. Найчастіше у насадженнях парку трапляються аморфа кушова, бирючина звичайна, бузок звичайний, жимолость татарська, спірея Вангутта, скупія звичайна, шипшина собача, які відмічені у складі живоплотів, поодиноких та групових насаджень. Рідкісними кущами парку є барбарис Тунберга, форзиція проміжна. У складі флори квітників парку відмічені різновиди айстр, бегоній, лілійнику, гости, фіалки, шавлії, чорнобривців, хризантем та ін.

Біля 9 га в парку займають галявини з розвинутими трав'янистими угрупованнями переважно пірійно-куничникові або пажитникові.

Лучні ділянки в межах парку зайняті пірійними, ситниково-пажитниковими угрупованнями або осоковими ценозами.

По берегам озер сформувались ценози прибережно-водної рослинності, де у якості домінантів відмічені очерет звичайний та рогази широколистий та вузьколистий. Асектаторами цих ценозів є представники родин частухові (частуха подорожникова), айстрові (череда трироздільна, лопух великий), осокові (осоки побережна та гостра) та ін.

Водна рослинність в межах парку поширена фрагментарно та представлена вкоріненими угрупованнями водопериці колосистої та куширу темно-зеленого. Досить рідко в них відмічені представники родини ряскової (ряска мала та ін.), рдесникових (рдесник пронизанолистий) та деяких інших.

Флора парку нараховує 368 видів судинних рослин (табл. 1.2.3). Широко поширеними тут є представники родин айстрові, злакові, осокові та ін.

Таблиця 1.2.3

Кількість видів рослин у флорі РЛП «Партизанська слава»

Систематична група рослин	Кількість видів
ВИЦІ РОСЛИНИ	
<u>Судинні рослини</u>	
Покритонасінні (квіткові)	358

Голонасінні	5
Папоротеподібні	2
Хвощеподібні та плауноподібні	3
<i>Разом судинних</i>	368
<u>Несудинні рослини</u>	
Мохоподібні	не досліджувались
<i>Разом вищих рослин</i>	368
НИЖЧІ РОСЛИНИ	
Лишайники	не досліджувались
Водорості	не досліджувались
ГРИБИ	
Міксоміцети	не досліджувались
Макроміцети	не досліджувались
<i>Разом нижчих рослин та грибів</i>	не досліджувались
<i>Усього вищих і нижчих рослин та грибів</i>	368

1.2.3.2. Рідкісні та зникаючі види рослин та їх збереження.

Існуючі раніше (наприкінці ХХ ст.) популяції рідкісних видів рослин (сон розкритий та ін.) у межах парку нині не відмічаються. Для їх відновлення слід створити міні розсадник для вирощування та подальшого відновлення у межах РЛП. Разом з тим, на території РЛП збережені близько 230 вікових екземплярів сосни звичайної та дуба звичайного, які становлять велику наукову цінність.

1.2.3.3. Типові та рідкісні рослинні угруповання Зеленої книги України.

Типових та рідкісних рослинних угруповань Зеленої книги України на території регіонального ландшафтного парку «Партизанська слава» не відмічено.

1.2.4. Фауна.

1.2.4.1. Видове різноманіття тварин.

Фауна Парку відрізняється значною різноманітністю та наявністю достатньо великої кількості видів, рідкісних для України та Європи. Тільки хребетних тварин у регіоні відмічено близько **200 видів**. Фауна безхребетних також відрізняється значним видовим багатством, але потребує додаткових досліджень. Однією з головних причин такого видового багатства є розміщення території парку, яка, згідно зоогеографічного районування України, відноситься до Лівобережної підділянки Лісостепової провінції України (Щербак, 1988), але фактично розташована на стику з лісовою зоною (Центральне Полісся Поліської провінції). Завдяки такому розміщенню тут спрацьовує правило високого видового різноманіття фауни на стику природних зон. Найбільш чітко ця закономірність простежується при дослідженні населення птахів, що становить переважну більшість у складі фауни хребетних регіону – понад 70 видів.

Загалом, можна відмітити, що навіть в умовах підвищеного рекреаційного навантаження на більшості території регіонального ландшафтного парку, ділянки, що розглядаються, мають достатньо високу ступінь видового різноманіття. Враховуючи, що численні представники тваринного світу мешкають в природних біотопах практично в межах великого промислового міста, можна стверджувати, що природні комплекси Парку є унікальними і потребують уваги та спеціальних заходів для захисту і збереження.

Тваринний світ парку складається переважно з типових представників дендрофільного комплексу, що утворився в формаціях соснових та широколистяних лісових угруповань під дією рекреаційного навантаження різного ступеня.

Хоча ссавців в цій частині парку налічується не більше 30 видів, до найбільш типових можна віднести лише дрібних представників, таких як кріт звичайний, бурозубка звичайна, полівки лісова та звичайна, миша велика та мала лісова, білка. Нечисленно зустрічаються їжак звичайний, кутора звичайна, лисиця, ласка, куниця кам'яна, польова та хатня миші, 2 види вовчків, мишівка лісова, заєць-русак. У зимовий період на територію парку лісу може заходити ще один представник Червоної Книги України – видра.

З плазунів на ділянці знайдені ящірка прудка, вуж звичайний та черепаха болотна. Фауна земноводних більш багата і налічує 6 видів за рахунок широко розповсюджених, двох видів жаб, жабки земляної та нечисленних ропухи зеленої. Рибне населення ділянки не відрізняється різноманітністю і налічує всього 19 видів, які є характерними представниками стоячих вод – в'юн, щипавка звичайна, лин, верховодка, сріблястий карась, плітка, краснопірка, гірчак, лящ, плоскирка, щука, окунь, сом, судак, сонячний окунь, амурський чебачок, короп, товстолоб

білий та строкатий. Останні випускаються у водойми рибалками-любителями.

Світ комах в межах ділянки, на жаль, ще недостатньо вивчений.

1.2.4.2. Рідкісні та зникаючі види тварин

У межах Парку мешкає та передбачається мешкання 33 видів Червоної книги України (в т.ч. 2 ендеміки); 7 видів відносяться до Європейського Червоного списку. Таке багатство рідкісних видів території, що знаходиться у межах Києва та його зеленої зони, ще раз говорить про унікальність фауністичних комплексів парку, які потребують прийняття заходів щодо збереження та подальшої охорони.

Види тварин парку, що потребують особливої охорони, а також їх характеристика подані у таблицях 1.14

Таблиця 1.14. Рідкісні види тварин, що мешкають на території РЛП і потребують особливої охорони

Назва видів мовою		Червон а книга Україн и	Європейськи й Червоний список	Вразлив і види Європи	Рідкісн і для Києва
українською	латинсько ю				
КОМАХИ					
Дозорець-імператор	<i>Anax imperator</i>	+			
Красуня-діва	<i>Calopteryx virgo**</i>	+			
Жук-олень	<i>Lucanus cervus**</i>	+			
Аполлон	<i>Parnassius apollo</i>	+	+		
Махаон	<i>Papilio machaon</i>	+			
Ксилокопа фіолетова	<i>Xylocopa violaceae</i>	+			
Парусник Поліксена	<i>Zerynthia polyxena</i>	+	+		
Сатурнія руда	<i>Agria tau**</i>	+			
Джміль моховий	<i>Bombus muscorum**</i>	+			
ПЛАЗУНИ					
Черепаша болотна			VU		+
Ящірка зелена	<i>Lacerta viridis</i>	+			

ПТАХИ					
Боривітер звичайний	<i>Cerchneis tinnunculus</i>			+	
Кібчик	<i>Erythropus vespertinus</i>			+	
Куріпка сіра	<i>Perdix perdix</i>		VU		
Деркач	<i>Crex crex</i>				+
Голуб-синяк	<i>Columba oenans</i>	+			
Рибалочка голубий	<i>Alcedo atthis</i>				+
Дятел білоспинний	<i>Dendrocopos leucotos</i>	+		+	
Сорокопуд сірий	<i>Lanius excubitor*</i>	+		+	
Жайворонок лісовий	<i>Lullula arborea</i>			+	
ССАВЦІ					
Вечірниця велетенська	<i>Nyctalus lasiopterus</i>	+	DD		
Вечірниця мала	<i>Nyctalus leisleri**</i>	+			
Вухань бурий	<i>Plecotus auritus**</i>	+			
Кажан двокольоровий	<i>Vespertilio murinus**</i>	+			
Видра річкова	<i>Lutra lutra *</i>	+	NT		

Примітка. Статус перебування: * – вид знаходиться на території парку тільки під час сезонних міграцій або в зимовий період; ** – вид, що умовно мешкає на території парку.

1.2.5. Різноманіття природних середовищ (екосистеми), у тому числі рідкісних типів.

На території РЛП відсутні рідкісні типи середовищ за класифікацією Конвенції про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі від 19 вересня 1979 року. В межах РЛП представлені переважно типові для Південного Полісся природні середовища:

2. ВНУТРІШНЬОМАТЕРИКОВІ ВОДОЙМИ

22. СТОЯЧІ ПРІСНІ ВОДОЙМИ

22.1 Ставки і озера

22.12 Мезотрофні

- 22.13 Евтрофні
- 22.3 Повітряно-водні рослинні угруповання**
- Євро-сибірські низькорослі однорічні
- 22.321 Ситнягові
- 22.33 З домінуванням видів роду *Bidens* та з *Rorippa palustris*,
Rorippa islandica, *Chenopodium spp.*, *Polygonum spp.*, *Rumex maritimus*, *Rumex*
palustris, *Ranunculus sceleratus*, *Senecio congestus*, *Catabrosa aquatica*, *Leersia*
oryzoides
- 22.4 Евгідрофітні угруповання**
- 22.41 Плаваюча рослинність
- 22.411 Угруповання видів родів *Lemna*, *Spirodela*, *Wolffia*,
Azolla або *Riccia*, *Ricciocarpos*
- 22.42 Укорінених занурених рослин
- 22.43 Укорінених плаваючих рослин

3. ЧАГАРНИКИ ТА ЛУКИ

31. ПУСТИЦА ТА ЧАГАРНИКИ ПОМІРНО-КЛІМАТИЧНОГО ПОЯСУ

31.8 Західноєвразійські ліси

31.87 Лісові галявини

31.872 Зарості чагарників (формації *Salix caprea*, *Sambucus nigra*,
Sambucus racemosa, *Sorbus aucuparia*, *Rubus spp.*)

37. ЛУКИ ТА ВИСОКОТРАВНІ УГРУПОВАННЯ ГУМІДНОЇ ОБЛАСТІ

38. МЕЗОФІТНІ ЛУКИ

38.1 Пасовища (з *Lolium perenne*, *Cynosurus cristatus*, *Poa spp.*, *Festuca*
spp., *Trifolium repens*, *Leontodon autumnalis*, *Bellis perennis*, *Ranunculus*
repens, *Ranunculus acris*, *Cardamine pratensis*)

4. ЛІСИ

42. ХВОЙНІ ПОМІРНО-КЛІМАТИЧНОГО ПОЯСУ

42.5 Західнопалеарктичні звичайнососнові (*Pinus sylvestris ssp.*
sylvestris та *Pinus sylvestris ssp.*) *hamata*

42.52 Середньоевропейські

42.521 Субконтинентальні (*Pinus sylvestris* з *Quercus robur*,
Quercus petraea, *Betula pendula*, *Fagus sylvatica*; *Vaccinium myrtillus*, *Calluna*
vulgaris, *Dicranum undulatum* та, можливо, з *Molinia caerulea*

53. РОСЛИННІСТЬ ПО КРАЯМ ВОДОЙМ

53.1 Зарості очерету

53.11 З домінуванням *Phragmites australis*

53.111 Заплавні

53.2 Крупноосокові угруповання

53.21 Зарості з домінуванням видів роду *Carex*

83. ФРУКТОВІ САДИ, ГАЇ ТА ДЕРЕВНІ ПЛАНТАЦІЇ

83.3 Високодеревні плантації

83.31 Хвойні

83.311 Місцевих видів

83.3112 Соснові

1.2.6. Ландшафтне різноманіття.

На території парку представлені ландшафти заплавної тераси лівого берега, що представлені Дарницьким лісовим масивом. Останній простягається від оз. Алмазне озера через Дарницький район до с. Бортничі. Частиною Микільського лісового масиву є і досліджувана територія парку, що представлена переважно сосново-дубовими насадженнями з безлісими лучними ділянками навколо озер та поблизу них. Акваландшафти представлені трьома заплавними озерами невеликої площі, типовими для правобережної заплави Дніпра.

Збережені ландшафти природного лісу доповнені антропогенними парковими елементами та спорудами. Окрім зони урочисто-масових заходів, у парку є ще шість функціональних зон: видовищних та культурно-освітніх заходів, експозиційно-тематична, спортивна, відпочинку дітей, тихого відпочинку, господарська. Тут збережені ландшафти природного лісу, доповнені парковими елементами. Привертають увагу основні паркові дороги: велика соснова алея та велике прогулянкове кільце. На алеях встановлено тематичні скульптурні композиції з дерева. Є також містечко атракціонів, літній кінотеатр, футбольний стадіон, тропа здоров'я, канатні дороги, декоративний басейн, добре впорядковані лісові озера.

У парку представлені п'ять типів садово-паркових ландшафтів: лісовий, парковий, лучний, садовий, регулярний. 90% території насаджень відносяться до лісового та паркового типів, які займають приблизно однакові площі (46 і 45 га). Лучний ландшафт представлений ділянками біля трьох озер (6,0 га). Незначні площі займають садовий (1,1 га) та регулярний (0,6 га) ландшафти. Значну частину парку (32 % території) вкриває рідколісся сосни звичайної. Під ним створені культури сосни звичайної і декоративні насадження різних видів.

1.2.7. Моніторинг довкілля.

Моніторинг довкілля в межах РЛП «Партизанська слава» повинен здійснюватись на виконання статей 22 і 61 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища», статті 9 Закону «Про природно-заповідний фонд України» та у відповідності до Положення № 245 «Про Проект організації території регіонального ландшафтного парку, охорони, відтворення та рекреаційного використання його природних комплексів та об'єктів» (Затверджено Наказом Мінекобезпеки України від 06.07.2005 р.) у

редакції наказу Міністерства екології та природних ресурсів України від 21 серпня 2014 року № 273).

Аналізуючи сучасну систему моніторингу довкілля на території РЛП, слід відмітити, що найбільш розвиненими напрямками робіт у майбутньому повинні стати наступні його види:

1. Метеорологічні спостереження. Суб'єктами даного моніторингу має бути служба охорони або створений науковий відділ. Рівень проведення робіт є незадовільним та потребує оснащення спеціальних метеорологічних майданчиків.

2. Ботанічний моніторинг. Повинен охоплювати фенологічні спостереження, інвентаризацію флори судинних рослин; дослідження змін рослинності, дослідження структури лісових угруповань, оцінка стану збереження рідкісних та зникаючих видів рослин, що занесені до Червоної книги України, у міжнародні та територіальні (адміністративні) «червоні» списки. Суб'єктом даного моніторингу має стати науковий відділ парку або науковці структурних підрозділів НАН України.

3. Зоологічний моніторинг. Відсутність місцевих спеціалістів спонукає адміністрацію парку залучати до цієї роботи відповідних фахівців. Ця робота потребує розробки більш чітких рекомендацій для вдалих управлінських рішень на території РЛП.

Перспективи розвитку системи моніторингу довкілля розробляються на основі системи закладення постійних пробних площ, щорічної оцінки стану та ефективності сучасної системи моніторингу довкілля за основними типами моніторингу. Для участі у проведенні періодичної інвентаризації флори та фауни, отримання додаткового матеріалу про гідрологічні дослідження, ґрунти слід запрошувати фахівців провідних науково-дослідних установ (Інститут гідробіології НАНУ, Інститут ботаніки НАНУ, Інститут зоології НАНУ, Інститут еволюційної екології НАНУ) та деяких інших.

Для здійснення моніторингу в РЛП повинні залучатись фахівці наукового відділу. Типи моніторингів, які не можуть здійснюватись підрозділом парку, мають виконуватись фахівцями, які можуть залучатися за договорами.

Картографічний та геодезичний моніторинги за умови оснащення відповідним обладнанням і комп'ютерними програмами можуть виконуватись спеціалістами парку.

Для виконання біологічного, гідрологічного та ґрунтознавчого моніторингів необхідне обладнання відповідної лабораторії.

Проведення метеорологічного моніторингу потребує обладнання метеопостів і метеостанції сучасними дистанційними приладами.

Планується щорічний аналіз, систематизація та узагальнення даних моніторингу у наукових звітах та методичних рекомендаціях.

Для ефективного збереження природних комплексів необхідно проводити моніторинг за їх станом. Для моніторингу орнітофауни на території парку доцільно створити та використовувати мережу постійних

наукових стаціонарів (облікові орнітологічні маршрути та гніздові ділянки, пункти/вишки за спостереженням над мігрантами), а також проводити систематичні спостереження за пріоритетними видами птахів та ссавців, в тому числі – ведення паспортів гнізд денних хижих птахів.

1.3. Соціально-економічна та культурна інформація

1.3.1. Історія та археологія.

Історичні, археологічні пам'ятки і визначні місця на території РЛП «Партизанська слава» відсутні.

1.3.2. Система закладів культури.

Композиційним центром є меморіальна зона з Музеєм партизанської слави, амфітеатром для проведення традиційних зустрічей колишніх бійців партизанських загонів і з'єднань, де проводяться мітинги та святкові ходи. В цій зоні організовані підзони – партизанський арсенал із землянками, партизанське вогнище тощо.

Безпосередньо до території парку прилегла культова споруда храму во ім'я святого праведного Іоанна Кронштадтського.

1.3.3. Історія створення парку.

РЛП «Партизанська слава» створено згідно з рішенням Київської міської Ради від 17.02.1994 р. № 14 на базі частин Дарницького та Микільського лісових масивів. Парк було створено на базі лісу з сосни звичайної та дуба звичайного.

1.3.4. Інфраструктура та зв'язок.

У Дарницькому районі м. Київ функціонують 4 підприємства автомобільного транспорту; 4 підприємства залізничного транспорту; 3 трамвайних та 12 автобусних маршрутів. Таксомоторних маршрутів у районі 32 одиниці. На території району знаходяться 7 станцій Київського метрополітену (Славутич, Осокорки, Позняки, Харківська, Вирлиця, Бориспільська, Червоний хутір). Залізнична станція «Дарниця», 31 гаражно-будівельний кооператив, 28 стоянок автомобілів. Ємність телефонних станцій становить близько 123 тис. телефонних номерів. На території району знаходяться 12 поштових відділень Укрпошта.

1.3.5. Побутове обслуговування та громадське харчування.

Промисловість Дарницького району м. Київ представлена 35 підприємствами різних галузей. Найбільшу питому вагу в обсягах

промислового виробництва займає хімічна промисловість – 60,4 %, машинобудування і металообробка – 18,3 %, харчова промисловість – 14,7 %, промисловість будівельних матеріалів – 4,1 %.

Дарницький район сьогодні – це 16 % загальної площі міста. Розташований на мальовничій території Лівобережжя, став провідним індустріальним, науковим і культурним осередком з розвинутою соціальною інфраструктурою, транспортом і місцями відпочинку.

У районі працюють 288 продовольчих магазинів, 625 непродовольчих. Підприємств громадського харчування – 257. Крім того, функціонують 6 ринків та 3 торгових майданчики. Підприємств побутового обслуговування населення району налічується 540. В районі працюють 19 АЗС та 4 СТО.

1.3.6. Рибне господарство.

Рибне господарство в межах водойм парку здійснюється хаотичне та не має на меті суттєво збільшити рибну продуктивність. Періодичне зариблення водойм за ініціативи місцевих жителів здійснюється без належних обґрунтувань та без дотримання визначених законодавством норм та правил. Основними видами, які зариблюють у водойми, є короп, карась, товстолоб. Періодично є факти вселення щуки, судака, окуня та ряду інших видів. Слід зазначити, що дані заходи суттєво не збільшують запаси рибної продукції водойм. Використання рибних ресурсів в акваторіях парку здійснюється в рамках аматорського рибальства. Відмічаються періодичні факти браконьєрства за допомогою зябрових сіток.

Для покращення продуктивності водойм в рамках даного проекту передбачені комплексні заходи, що будуть сприяти розвитку рибного господарства (розділ 4).

1.3.7. Рекреація і туризм.

Рекреація представлена у парку закладами, відповідною інфраструктурою та умовами для тимчасового відпочинку киян і гостей. До елементів рекреаційної інфраструктури парку Партизанської слави належать підсипані піском і розчищені пляжі, бесідки різної місткості для тимчасового відпочинку, оздоровчі стежини, спортивні та ігрові зони.

Окрім зони урочисто-масових заходів, у парку є ще шість функціональних зон: видовищних та культурно-освітніх заходів, експозиційно-тематична, спортивна, відпочинку дітей, тихого відпочинку, господарська. Відвідувачам парку пропонується «Містечко атракціонів», яке розташоване у зоні природного соснового лісу. Є також літній кінотеатр, футбольний стадіон, тропа здоров'я, канатні дороги, декоративний басейн, добре впорядковані лісові озера.

Велика соснова алея та велике прогулянкове кільце є основними парковими дорогами, де встановлено тематичні скульптурні композиції з дерева.

В межах парку поширені такі види відпочинку як спортивно-оздоровчий, освітній, розважальний і самодіяльний.

Основними об'єктами туризму та рекреації у парку «Партизанська Слава» є:

- церква Іоанна Кронштадтського на перехресті Славгородської та Крондштатської вулиць зі святинею церкви – Казанською іконою Божої Матері;

- центральний вхід в парк. Являє собою широку алею з мармуровими дугами надписів на початку і квітковими клумбами. Алею вінчає фонтан, який був відкритий в 2011 році. На одній з мармурових дуг знаходиться вислів відомого українського письменника, режисера і драматурга Олександра Довженка: «Партизани України – наша гордість і слава»;

- музей партизанської слави, відкритий в 2008 році. Його експозиція правдиво відображає реальні дії підпільно-партизанського руху в Україні, і зокрема, в Київській області. До експозиції музею увійшли цікаві архівні документи, нагороди, зброя, штабна землянка, партизанський віз, рибальський човен, на якому форсували р. Дніпро. Більшість експонатів були надані кіностудією імені О. Довженка;

- монумент на честь бойової спільноти радянських, польських і словацьких партизан (встановлений у 1978 році). Архітектором – К. Сидоров. Пам'ятник являє собою кам'яну брилу з табличкою із текстом;

- розважальна зона з атракціонами розташовується в західній частині парку. Атракціон «Чортове колесо» був побудований у 1972 році. Його висота – 28 м. З найвищої точки відкривається вид на сосновий ліс і висотні житлові будинки. Поряд із ним знаходиться дитячий атракціон «Ромашка». Атракціон «Луна-парк» працює лише в теплу пору року;

- сучасний дитячий майданчик з каруселями, гірками і гойдалками;

- комплекс спортивних майданчиків для різноманітних командних ігор (футболу, міні-футболу, волейболу) знаходиться в північно-західній частині парку. Тут часто проходять тренування любительських команд, а також їх змагання;

- дерев'яна сцена з декількома рядами лавочок для глядачів, розташована в середній частині парку. Сцена призначена для проведення урочистих подій, святкувань та зустрічей. Найбільш масштабними заходами, що тут проводяться є День Перемоги, а також Масляна;

- кленова алея, яка є одним з улюблених місць для прогулянок в парку. Особливістю алеї є те, що майже на всіх деревах тут розташовуються різнокольорові шпаківні;

- фонтан у вигляді великого струменя води, що б'є з середини басейну, розташований поблизу готельно-ресторанного комплексу «Мисливський Двір». Навколо цієї композиції розташовані альтанки для відвідувачів ресторану, а сам басейн прикрашений фігурками білих лебедів.

Фонтан знаходиться в оточенні соснового бору;

- мотузковий парк пригод “Seiklar” розташований в центральній частині парку. Він включає комплекс мотузкових атракціонів і переправ. Парк “Seiklar” пропонує 5 мотузкових маршрутів для дорослих і 2 для дітей. Відвідувачам надається необхідне спорядження: страхувальні системи, шоломи і рукавиці. На маршрутах працюють досвідчені гіді. Парк пригод розрахований як на підготовлених любителів екстремального відпочинку, так і на новачків в світі активних розваг;

- три штучно створених мальовничих озера, розміщені в середній частині РЛП «Партизанська слава». За своїм типом озера евтрофні, тобто неглибокі і багаті на органіку. Всі озера безстічні і не з’єднані між собою. Вода в озерах прісна, дно піщане. Навколо озер є широкі пляжні зони, де часто відпочивають відвідувачі парку;

- майданчик для дресирування собак – є одним з цікавих для дітей елементів парку, оскільки на власні очі можна побачити підготовку собак.

Зважаючи на наявні елементи, РЛП «Партизанська слава» натепер має суттєвий рекреаційний потенціал. Пропозиції щодо його розвитку викладені у пункті **4.1.5.**

1.3.8. Кліматичні та бальнеологічні ресурси.

Кліматичні ресурси парку визначаються основними кліматичними показниками для м. Київ, який має статус кліматичного курорту. Тут діють 17 санаторіїв, 5 будинків відпочинку, численні бази відпочинку і дитячі табори (Панкова, 2003).

Значна лісовкритість паркової території, поєднання лісових насаджень з відкритими галявинами та з плесами озер і прилеглими до них пляжами створюють особливий мікроклімат, який у літній період в межах міської території виступає у якості кліматичного ресурсу, сприяючи якісному відпочинку. Мікрокліматичні особливості території полягають у прояві більш м’яких умов, які формуються масивними лісами, великою кількістю прилеглих водойм, низинною плоскорівнинною поверхнею. Нижчі температури повітря у літній період, більша вологість, насиченість фітонцидами, малі швидкості вітру, чистота атмосферного повітря є визначальними рисами паркової території.

Бальнеологічні ресурси на території парку не досліджувалися, але попередній аналіз передумов їх формування в межах території засвідчив відсутність можливостей для їх розвитку.

1.3.9. Інформування, екологічна просвітницька діяльність, що проводиться.

Згідно Закону України «Про природно-заповідний фонд України» на регіональні ландшафтні парки покладається виконання таких завдань як:

- збереження цінних природних та історико-культурних комплексів та об'єктів;
- створення умов для ефективного туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в природних умовах з додержанням режиму охорони заповідних природних комплексів і об'єктів;
- сприяння екологічній освітньо-виховній роботі.

Сучасний рівень еколого-освітньої роботи в парку є незадовільний. Відсутні інформаційні щити еколого-освітнього змісту, екологічні стежки, не здійснюється просвітницька діяльність і т.д.

На сучасному розвитку Адміністрації парку повинна реалізувати певні заходи, які спрямовані на інформування населення про безпосередню територію парку, умови для відпочинку та правила поведінки тощо.

Основними заходами, враховуючи те, що парк повинен розвивати свою діяльність, можуть бути:

1. Розвиток інформаційної діяльності:

- створення й облаштування візит-центру;
- видання друкованої продукції про РЛП (буклети про стан біологічних компонентів на території парку, путівники, картосхеми екологічних стежок і туристичних маршрутів);
- оформлення об'єктів показу (маркування екологічних стежок, туристичних маршрутів, інформаційне оформлення місць споглядання і точок спостереження).
- видання буклетів, де буде розміщена інформація щодо:
 - які природні та історико-культурні цінності даної території;
 - як туди добратися?
 - які умови відвідування?
 - що можна подивитися?
 - де можна зупинитися?
 - де можна пообідати?
 - де можна одержати додаткову інформацію?
 - як зробити попереднє замовлення?
 - дані про місцезнаходження (адреса та телефони) аптек, лікарень, дільниць міліції, рятувальних служб тощо;
 - про порядок і термін відвідування;
 - про транспортні можливості;
 - про набір основних і додаткових послуг;
 - про існуючі екологічні стежки, туристичні маршрути, екскурсії тощо.

Слід зазначити, що така друкована продукція буде виконувати роль реклами для території парку.

2. Також, однією з умов для комфортного відпочинку рекреантів, є безпека відвідування ними цієї території. Таким чином Адміністрації парку на забезпечення дотримання умов безпеки необхідно:

- розробити інструкції з техніки безпеки та правила безпечного поводження відвідувачів на території парку;
- місця масового відпочинку населення облаштувати інформаційними аншлагами із схемами маршрутів, місцями екстреного виходу, контактними телефонами рятувальних та медичних служб;
- своєчасно інформувати відвідувачів про природні явища, які можуть бути або відбуваються на території парку, наявність небезпечних для людини тварин і рослин (хижаків, отруйних змій, павуків, комах, рослин, грибів тощо).

Беручи до уваги, що парк тільки розпочинає свою діяльність, слід зазначити, що еколого-просвітницька діяльність не здійснювалася. Тому враховуючи це, а також з метою виконання завдань парку, спрямованих на реалізацію еколого-освітніх заходів, Адміністрації парку необхідно:

- розпочати тісну співпрацю з районним відділом освіти та школами шляхом налагодження науково-дослідної, практичної та методичної роботи з учнівською та студентською молоддю, а також вчителями;
- організувати співпрацю з місцевим населенням, громадськими (неурядовими) організаціями, у тому числі міжнародними;
- налагодити співробітництво з органами державної влади та місцевого самоврядування, засобами масової інформації та іншими зацікавленими установами;
- сприяти організації масових природоохоронних та еколого-освітніх заходів таких як Міжнародний день водно-болотних угідь, День довкілля, Міжнародний день Землі, Міжнародний день біологічного різноманіття, Всесвітній день захисту навколишнього середовища та ін.;
- ініціювати та створити, а також розвивати та підтримувати у належному стані куточки живої природи у прилеглих школах;
- видати та розповсюдити поліграфічну продукцію із символікою парку (календарі із екологічними святами, буклети, листівки);
- створити аудіо та відеоматеріали про парк;
- готувати регулярні повідомлення (статті, телевізійні та радіосюжети) про роботу парку до ЗМІ різних рівнів;
- створити Web-сторінку парку, бажано кількомовну.

Всі перелічені заходи дають можливість виконати Парку покладені на нього функції, а саме:

1. Сприяти обізнаності населення щодо особливостей функціонування природно-заповідних територій.
2. Підняти рівень свідомості щодо необхідності охорони територій з особливими умовами.
3. Проведення пропагандистської еколого-освітньої діяльності дасть можливість формувати у населення позитивне відношення до парку, а також розширити природоохоронний світогляд.

1.3.10. Наукові дослідження.

З відомих наукових праць щодо біотичних та абіотичних складових території РЛП слід назвати роботи Ю.В. Гречішкіної (2010) щодо природної флори м. Київ. Рослинний покрив лісів зеленої зони міста та вплив на нього рекреації характеризується у дисертаційному дослідженні І.М. Падуна (1989). Типові та рідкісні біотопи м. Київ розглянуті у низці публікацій (Альошкіна, 2011; Дідух та ін., 2011).

Історія створення парків м. Києва висвітлена у роботі Г.О. Зеленюк (2013).

Окремі спеціальні публікації О.Ю. Дмитрука та Д.О. Денисової присвячені організації екотуристичної діяльності в парку Партизанської слави міста Києва (2012).

Характеристика рослинного та тваринного світу водойм Дарницького району м. Київ, особливості гідрохімії водойм району відображена у спеціальному огляді присвяченому 80-річчю створення району (Екологічний паспорт ..., 2015). Узагальнення щодо стану водних та земельних ресурсів, об'єктів ПЗФ Дарницького району відображено в «Екологічному паспорті Дарницького району м. Києва» (2015).

РОЗДІЛ 2. ВИЗНАЧЕННЯ ПРІОРИТЕТІВ ТА ПРОБЛЕМ

2.1. Найважливіші цінності парку та пріоритети щодо їх збереження

2.1.1. Цінність біорізноманіття і пріоритети щодо його збереження.

Найбільш цінними на території парку є старовікові насадження сосни звичайної та дуба звичайного. Локалізація найбільш цінних екземплярів цих та інших видів показана на таблиці 2.1.1.1.

Таблиця 2.1.1.1

Рідкісні рослини РЛП «Парк партизанської слави»

№	Вид	Координати		Висота, м	Діаметр, см
		N	E		
1	Сосна звичайна	50°25.066	30°39.861	20	70
2	Сосна звичайна	50°25.076	30°39.869	20	60
3	Сосна звичайна	50°25.076	30°39.868	18	60
4	Сосна звичайна	50°25.077	30°39.875	18	60
5	Сосна звичайна	50°25.077	30°39.882	17	60
6	Сосна звичайна	50°25.081	30°39.885	18	60
7	Сосна звичайна	50°25.085	30°39.900	18	60
8	Сосна звичайна	50°25.071	30°39.908	18	55
9	Сосна звичайна	50 ° 25.071	30°39.907	18	70
10	Сосна звичайна	50 ° 25.067	30°39.912	20	70
11	Сосна звичайна	50°25.053	30°39.882	19	70
12	Сосна звичайна	50°25.052	30°39.916	19	55
13	Сосна звичайна	50°25.045	30°39.911	19	55
14	Сосна звичайна	50°25.038	30°39.907	20	65
15	Сосна звичайна	50°25.035	30°39.914	19	65
16	Сосна звичайна	50°25.045	30°39.912	19	62
17	Сосна звичайна	50°25.047	30°39.929	19	65
18	Сосна звичайна	50°25.046	30°39.930	20	60
19	Сосна звичайна	50°25.050	30°39.943	18	60
20	Сосна звичайна	50°25.050	30°39.946	19	60
21	Сосна звичайна	50°25.050	30°39.953	19	62
22	Сосна звичайна	50°25.050	30°39.961	19	60
23	Ялина колюча ф. срібляста	50°25.040	30°39.965	5	15
24	Ялина колюча ф. срібляста	50°25.039	30°39.967	5,5	17
25	Ялина колюча ф. срібляста	50°25.038	30°39.969	6	20

26	Сосна звичайна	50°25.037	30°39.978	20	50
27	Сосна звичайна	50°25.034	30°39.988	20	65
28	Сосна звичайна	50°25.032	30°39.978	20	65
29	Сосна звичайна	50°25.022	30°39.973	20	65
30	Сосна звичайна	50°25.019	30°39.976	20	65
31	Сосна звичайна	50°25.008	30°39.982	20	60
32	Сосна звичайна	50°25.008	30°39.987	20	55
33	Сосна звичайна	50°25.009	30°40.002	20	55
34	Сосна звичайна	50°25.003	30°40.016	20	60
35	Широкогілочник східний	50°25.005	30°40.041	1	5
36	Широкогілочник східний	50°25.006	30°40.042	2,5	5
37	Широкогілочник східний	50°25.006	30°40.043	2	6
38	Сосна звичайна	50°25.005	30°40.046	20	55
39	Сосна звичайна	50°24.999	30°40.046	20	55
40	Сосна звичайна	50°24.987	30°40.063	20	55
41	Сосна звичайна	50°24.981	30°40.081	20	55
42	Сосна звичайна	50°24.980	30°40.086	20	55
43	Сосна звичайна	50°24.975	30°40.095	20	55
44	Сосна звичайна	50°24.974	30°40.097	20	55
45	Сосна звичайна	50°24.973	30°40.108	20	60
46	Сосна звичайна	50°24.973	30°40.112	20	55
47	Сосна звичайна	50°24.967	30°40.122	20	65
48	Сосна звичайна	50°24.968	30°40.134	20	70
49	Сосна звичайна	50°24.956	30°40.124	20	70
50	Сосна звичайна	50°24.953	30°40.107	20	75
51	Сосна звичайна	50°24.948	30°40.111	20	75
52	Сосна звичайна	50°24.939	30°40.093	19	70
53	Сосна звичайна	50°24.933	30°40.085	20	75
54	Сосна звичайна	50°24.918	30°40.121	20	70
55	Сосна звичайна	50°24.918	30°40.131	20	65
56	Сосна звичайна	50°24.919	30°40.136	20	65
57	Сосна звичайна	50°24.911	30°40.130	20	70
58	Сосна звичайна	50°24.912	30°40.153	20	75
59	Сосна звичайна	50°24.911	30°40.153	20	75
60	Сосна звичайна	50°24.905	30°40.147	20	70
61	Сосна звичайна	50°24.909	30°40.160	20	70
62	Сосна звичайна	50°24.904	30°40.168	20	70
63	Сосна звичайна	50°24.908	30°40.172	20	70
64	Сосна звичайна	50°24.908	30°40.195	20	75
65	Сосна звичайна	50°24.911	30°40.298	20	70

66	Сосна звичайна	50°24.897	30°40.331	20	70
67	Дуб звичайний	50°24.830	30°40.582	15	80
68	Дуб звичайний	50°24.840	30°40.567	15	60
69	Дуб звичайний	50°24.844	30°40.565	16	80
70	Дуб звичайний	50°24.855	30°40.552	16	80
71	Дуб звичайний	50°24.864	30°40.565	18	80
72	Дуб звичайний	50°24.863	30°40.560	18	75
73	Дуб звичайний	50°24.865	30°40.551	15	65
74	Дуб звичайний	50°24.865	30°40.545	16	70
75	Дуб звичайний	50°24.870	30°40.546	17	75
76	Дуб звичайний	50°24.881	30°40.542	17	80
77	Дуб звичайний	50°24.866	30°40.545	16	70
78	Дуб звичайний	50°24.870	30°40.588	17	80
79	Дуб звичайний	50°24.859	30°40.682	16	70
80	Дуб звичайний	50°24.854	30°40.703	15	70
81	Дуб звичайний	50°24.846	30°40.704	16	70
82	Дуб звичайний	50°24.845	30°40.708	17	80
83	Дуб звичайний	50°24.847	30°40.712	17	70
84	Дуб звичайний	50°24.850	30°40.719	17	80
85	Дуб звичайний	50°24.842	30°40.741	17	65
86	Дуб звичайний	50°24.842	30°40.741	17	75
87	Дуб звичайний	50°24.834	30°40.761	17	70
88	Дуб звичайний	50°24.833	30°40.768	17	80
89	Дуб звичайний	50°24.820	30°40.757	16	75
90	Дуб звичайний	50°24.819	30°40.766	16	75
91	Сосна звичайна	50°24.813	30°40.769	19	50
92	Дуб звичайний	50°24.811	30°40.773	18	70
93	Дуб звичайний	50°24.817	30°40.775	18	70
94	Сосна звичайна	50°24.821	30°40.774	19	50
95	Сосна звичайна	50°24.821	30°40.775	19	55
96	Сосна звичайна	50°24.822	30°40.786	20	60
97	Дуб звичайний	50°24.828	30°40.814	18	70
98	Дуб звичайний	50°24.840	30°40.878	17	75
99	Дуб звичайний	50°24.845	30°40.856	17	75
100	Дуб звичайний	50°24.852	30°40.854	17	80
101	Дуб звичайний	50°24.860	30°40.837	17	80
102	Дуб звичайний	50°24.877	30°40.779	18	50
103	Сосна звичайна	50°24.877	30°40.779	18	50
104	Сосна звичайна	50°24.890	30°40.757	20	120 (з роздвоєним стовбуром)
105	Сосна звичайна	50°24.901	30°40.740	20	80
106	Сосна звичайна	50°24.884	30°40.744	20	55

107	Сосна звичайна	50°24.884	30°40.745	20	55
108	Дуб звичайний	50°24.878	30°40.738	18	75
109	Дуб звичайний	50°24.869	30°40.746	19	75
110	Дуб звичайний	50°24.879	30°40.718	19	80
111	Дуб звичайний	50°24.892	30°40.701	19	75
112	Сосна звичайна	50°24.907	30°40.684	22	75
113	Дуб звичайний	50°24.909	30°40.681	20	75
114	Дуб звичайний	50°24.909	30°40.677	18	75
115	Сосна звичайна	50°24.914	30°40.680	20	70
116	Сосна звичайна	50°24.925	30°40.681	20	70
117	Сосна звичайна	50°24.928	30°40.686	20	70
118	Сосна звичайна	50°24.933	30°40.684	20	70
119	Сосна звичайна	50°24.931	30°40.696	20	70
120	Дуб звичайний	50°24.932	30°40.708	18	75
121	Сосна звичайна	50°24.935	30°40.711	20	70
122	Сосна звичайна	50°24.935	30°40.719	20	70
123	Сосна звичайна	50°24.939	30°40.719	20	70
124	Сосна звичайна	50°24.945	30°40.737	20	75
125	Сосна звичайна	50°24.952	30°40.725	20	75
126	Дуб звичайний	50°24.961	30°40.707	18	80
127	Сосна звичайна	50°24.960	30°40.711	20	75
128	Сосна звичайна	50°24.970	30°40.704	20	75
129	Сосна звичайна	50°24.975	30°40.703	20	65
130	Сосна звичайна	50°24.976	30°40.701	20	65
131	Дуб звичайний	50°24.968	30°40.656	18	75
132	Сосна звичайна	50°24.966	30°40.643	20	75
133	Сосна звичайна	50°24.961	30°40.619	20	75
134	Сосна звичайна	50°24.942	30°40.631	20	75
135	Сосна звичайна	50°24.941	30°40.638	20	70
136	Дуб звичайний	50°24.928	30°40.643	18	70
137	Дуб звичайний	50°24.924	30°40.648	17	70
138	Сосна звичайна	50°24.920	30°40.667	19	75
139	Сосна звичайна	50°24.909	30°40.663	20	75
140	Дуб звичайний	50°24.910	30°40.655	19	75
141	Сосна звичайна	50°24.910	30°40.650	9	70
142	Дуб звичайний	50°24.901	30°40.654	18	75
143	Сосна звичайна	50°24.901	30°40.654	20	70
144	Дуб звичайний	50°24.897	30°40.642	16	75
145	Сосна звичайна	50°24.937	30°40.611	20	120
146	Дуб звичайний	50°24.940	30°40.599	17	75
147	Сосна звичайна	50°24.940	30°40.599	18	65
148	Дуб звичайний	50°24.943	30°40.593	18	80
149	Сосна звичайна	50°24.946	30°40.593	20	65

150	Сосна звичайна	50°24.952	30°40.599	20	65
151	Сосна звичайна	50°24.957	30°40.613	20	75
152	Дуб звичайний	50°24.962	30°40.570	18	75
153	Сосна звичайна	50°24.967	30°40.558	18	80
154	Сосна звичайна	50°24.968	30°40.567	22	70
155	Сосна звичайна	50°24.972	30°40.562	20	70
156	Сосна звичайна	50°24.976	30°40.562	20	70
157	Дуб звичайний	50°24.985	30°40.541	20	75
158	Сосна звичайна	50°24.987	30°40.545	22	70
159	Сосна звичайна	50°24.991	30°40.544	22	70
160	Сосна звичайна	50°24.995	30°40.549	22	70
161	Сосна звичайна	50°24.998	30°40.547	22	70
162	Дуб звичайний	50°25.000	30°40.538	18	75
163	Дуб звичайний	50°24.993	30°40.527	18	75
164	Дуб звичайний	50°25.002	30°40.525	18	70
165	Сосна звичайна	50°25.004	30°40.529	22	70
166	Дуб звичайний	50°25.014	30°40.539	20	75
167	Сосна звичайна	50°25.019	30°40.540	22	70
168	Сосна звичайна	50°25.022	30°40.536	22	70
169	Сосна звичайна	50°25.036	30°40.520	20	70
170	Сосна звичайна	50°25.041	30°40.520	20	70
171	Сосна звичайна	50°25.043	30°40.545	20	70
172	Сосна звичайна	50°25.047	30°40.544	20	70
173	Сосна звичайна	50°25.046	30°40.557	22	70
174	Сосна звичайна	50°25.048	30°40.557	22	70
175	Дуб звичайний	50°25.041	30°40.573	18	80
176	Сосна звичайна	50°25.043	30°40.578	20	75
177	Сосна звичайна	50°25.049	30°40.579	20	70
178	Сосна звичайна	50°25.056	30°40.524	20	70
179	Сосна звичайна	50°25.088	30°40.529	22	75
180	Сосна звичайна	50°25.066	30°40.530	22	75
181	Сосна звичайна	50°25.066	30°40.518	22	75
182	Сосна звичайна	50°25.065	30°40.515	22	75
183	Сосна звичайна	50°25.064	30°40.503	20	70
184	Сосна звичайна	50°25.046	30°40.481	20	75
185	Дуб звичайний	50°25.046	30°40.480	20	75
186	Сосна звичайна	50°25.039	30°40.485	20	70
187	Дуб звичайний	50°25.029	30°40.487	20	80
188	Дуб звичайний	50°25.027	30°40.510	19	80
189	Дуб звичайний	50°25.010	30°40.510	18	70
190	Дуб звичайний	50°25.005	30°40.471	16	70
191	Сосна звичайна	50°24.942	30°40.273	22	75
192	Сосна звичайна	50°24.945	30°40.272	22	75

193	Сосна звичайна	50°24.949	30°40.257	20	70
194	Сосна звичайна	50°24.955	30°40.259	20	70
195	Сосна звичайна	50°24.954	30°40.253	20	70
196	Сосна звичайна	50°24.953	30°40.248	20	70
197	Сосна звичайна	50°24.955	30°40.243	20	70
198	Сосна звичайна	50°24.953	30°40.237	20	70
199	Сосна звичайна	50°24.958	30°40.229	22	70
200	Сосна звичайна	50°24.948	30°40.199	22	70
201	Сосна звичайна	50°24.951	30°40.185	22	70
202	Сосна звичайна	50°24.956	30°40.186	22	70
203	Сосна звичайна	50°24.958	30°40.181	22	75
204	Сосна звичайна	50°24.964	30°40.158	22	70
205	Сосна звичайна	50°24.960	30°40.156	22	70
206	Сосна звичайна	50°24.962	30°40.149	22	75
207	Сосна звичайна	50°24.966	30°40.153	22	75
208	Сосна звичайна	50°24.968	30°40.137	22	75
209	Сосна звичайна	50°24.980	30°40.135	22	75
210	Сосна звичайна	50°24.996	30°40.133	22	75
211	Сосна звичайна	50°25.006	30°40.130	22	75
212	Сосна звичайна	50°25.015	30°40.136	22	75
213	Сосна звичайна	50°25.016	30°40.120	21	75
214	Сосна звичайна	50°25.018	30°40.093	22	75
215	Широкогілочник східний	50°25.016	30°40.097	4	5
216	Широкогілочник східний	50°25.016	30°40.099	4	5
217	Сосна звичайна	50°25.018	30°40.091	22	70
218	Сосна звичайна	50°25.024	30°40.069	22	70
219	Сосна звичайна	50°25.026	30°40.062	22	70
220	Сосна звичайна	50°25.035	30°40.057	22	70
221	Сосна звичайна	50°25.044	30°40.039	22	70
222	Сосна звичайна	50°25.067	30°39.993	20	70
223	Сосна звичайна	50°25.083	30°39.899	20	75
224	Сосна звичайна	50°25.088	30°39.914	20	70
225	Сосна звичайна	50°25.110	30°39.887	20	70
226	Сосна звичайна	50°25.109	30°39.902	20	75
227	Сосна звичайна	50°25.119	30°39.914	20	75

2.1.2. Соціальні та економічні цінності і пріоритети щодо їх збереження.

За традиційною класифікацією цінності поділяють на матеріальні (одяг, продукти харчування, техніка, храм, картина) і духовні — моральні,

релігійні, художні, політичні та ін. Але в результаті людської діяльності матеріальне і духовне взаємопроникають і чітко розмежувати їх неможливо.

Крім цінностей, які задовольняють матеріальні і духовні потреби, виокремлюють психічні і соціальні цінності, які задовольняють відповідні потреби. Так, переживання радості, щастя, душевного комфорту, до яких людина прагне і які цінує, не належать ні до духовної, ні до матеріальної сфер. Вони є душевними, а не духовними, цінностями. Соціальні потреби також задовольняються певними цінностями — такими, як соціальна захищеність, зайнятість, громадянське суспільство, держава, церква, профспілка, партія тощо. Їх також не можна однозначно кваліфікувати як матеріальні чи духовні цінності.

Матеріальними цінностями (їх іноді називають благами) вважають економічні, технічні і вітальні (стан здоров'я, екології) цінності, які задовольняють тілесне буття людини, а духовними — релігійні (святість), моральні (добро), естетичні (прекрасне), правові (справедливість), філософські (істина), політичні (благо суспільства) цінності, які роблять буття людини людським, гарантують її існування як духовної істоти.

До вищих належать і вітальні цінності, адже ставлення до природи як до засобу (інструменту), як до чогось, позбавленого самоцінності, є серйозною загрозою існуванню людини.

Соціальні цінності парку Партизанської слави пов'язані з можливістю спілкування людини з природою, іншими людьми і внаслідок цього набувати власних соціальних рис та значення у суспільстві. Відновлення власного здоров'я внаслідок відпочинку вихідного дня є економічною цінністю, яка забезпечує людину силами для виконання певних видів робіт, підвищуючи тим самим її працездатність.

Соціально важливою функцією парку є дитячий відпочинок, оскільки саме підростаючі покоління у майбутньому визначатимуть рівень соціальної активності суспільства.

2.1.3. Екологічні освітньо-виховні цінності і пріоритети щодо їх збереження.

2.2. Визначення та оцінка проблем, що вимагають втручання, у тому числі тих, що викликані діяльністю людини на прилеглих територіях, їх ранжування

2.2.1. Проблеми житлового та промислового будівництва, сільського господарства, енергетики, видобувної і іншої промисловості, транспорту та їх ранжування.

На момент створення даного Проекту найбільшою і нагальною проблемою у парку є транспортна. Це пов'язано з несанкціонованим та неконтрольованим в'їздом та перебуванням на території парку приватного

транспорту різноманітного призначення з переважанням транспорту, обладнаного для «торгівлі з коліс» продуктами харчування, сувенірами та гарячими напоями. Донедавна такий рух обмежувався шлагбаумом, який був встановлений на в'їзді до паркової території. Але його знищили зацікавлені у торгівлі підприємці і до цих пір він не відновлений.

З метою контролю за рухом механічних транспортних засобів по території парку, як об'єкту природно-заповідного фонду, та рекреаційної території слід відновити шлагбаум з метою обмеження в'їзду приватного транспорту.

Іншою проблемою є скупчення автомобілів у вихідні дні на межі парку з вулицями Ялинковою, Боровою та Славгородською (рис. 2.2.1.1). Прилеглі до них ділянки паркової території автомобільними стоянками не обладнані і фактично власники автомобілів паркуються фактично на проїжджій частині з боку парку.

Рис. 2.2.1.1. Несанкціоноване паркування автомобілів по вул. Ялинковій
(www.panoramio.com.ua)

На території парку проблем, пов'язаних з житловим та промисловим будівництвом немає, оскільки такі об'єкти відсутні і в найближчій перспективі їх створення не передбачене.

Сільськогосподарське виробництво у парку відсутнє і на перспективу його розвиток не запланований. Тому проблем, пов'язаних з сільськогосподарським виробництвом, у парку немає.

Енергетична, видобувна та інші види промисловості на території парку відсутні і в найближчий час їх розвиток не передбачений, тому проблеми, які можуть бути з ними пов'язані, у парку відсутні.

2.2.2. Проблеми використання біологічних ресурсів (вирубівання лісу, збір ягід, грибів, полювання) та їх ранжування.

Слід зазначити, що пряме природокористування в межах РЛП не здійснюється. Обмежене використання лісових ресурсів, яке представлене лише рубками окремих дерев, які мають незадовільний стан. Важливим ресурсом, що використовується відвідувачами РЛП, є риба. Використання її здійснюється, передусім, в аматорських цілях. Висока щільність рибалок може негативно відобразитися на видовому складі та чисельності представників іхтіофауни.

2.2.3. Проблеми використання біологічних ресурсів (лікарських трав, сінокошіння, випасання тощо) та їх ранжування.

Основними ресурсозначущими серед рослинних біологічних ресурсів в межах РЛП є території, які нині використовуються у якості рекреаційних ділянок. У зв'язку з тим, що територія РЛП є зоною відпочинку жителів Дарницького району міста, використання й отримання певних біоресурсів здається нам не можливим. У межах парку відсутні значні площі лучних ділянок, тому заготівля сіна та випас свійської худоби в його межах не є рентабельними.

Невелику цінність в межах парку мають угруповання очерету південного *Phragmites australis* (Cav.) Trin. ex Steud. (цінний будівельний матеріал). При виникненні попиту на цей вид ресурсів можливою є розробка заходів з заготівлі очерету для внутрішніх потреб згідно відповідних методик (Методичні рекомендації ..., 2007).

2.2.4. Проблеми рекреації та туризму та їх ранжування.

До проблем рекреації і туризму у межах парку слід віднести, у першу чергу, недостатньо розвинену інфраструктуру відпочинку та туристичної діяльності.

Як приклад реалізації еколого-туристичної діяльності у парку О.Ю. Дмитруком та Д.О. Денисовою у 2012 році запропонована екологічна стежка «Шляхами Партизанської слави» (картосхема 9). Вона має протяжність 4,76 км. Проходження маршруту займає в середньому 2 години 25 хвилин. Стежка розрахована на школярів середньої школи, а також молодь і дорослих. За своїм типом і завданнями, що на неї покладені, стежка є освітньою та розважальною. Найкращим часом для проходження є період з середини квітня до середини жовтня.

Стежка починається поблизу церкви, будівництво якої завершено, на перехресті Славгородської та Крондштатської вулиць. Від початкової точки рекреанти проходять вимощеною плиткою доріжкою 210 м за азимутом 133° до наступної точки – паркових воріт.

Центральний вхід в парк представляє собою широку алею з мармуровими дугами надписів на початку і квітковими клумбами. Алею вінчає фонтан, який був відкритий в 2011 році. На одній з мармурових дуг знаходиться вислів відомого українського письменника, режисера і драматурга Олександра Довженка: «Партизани України – наша гордість і слава». Від алеї далі відпочиваючі рухаються 60 м за азимутом 144° і далі ще 50 м за азимутом 42° до точки № 2 – музею Партизанської слави – філії Музею історії Києва.

Музей відкритий в 2008 році. Його експозиція правдиво відображає реальні дії підпільно-партизанського руху в Україні, і зокрема, в Київській області. До експозиції музею увійшли цікаві архівні документи, нагороди, зброя, штабна землянка, партизанська віз, рибальський човен, на якому форсували Дніпро. Більшість експонатів були надані кіностудією імені О. Довженка. Екскурсія по музею займає 20 хвилин. Після екскурсії продовжуємо свою прогулянку, рухаючись за азимутом 137°, слід пройти 40 м до точки № 3 – пам'ятного знаку.

Монумент було встановлено у 1978 році на честь бойової спільноти радянських, польських і словацьких партизан. Архітектором став К. Сидоров. Пам'ятник являє собою кам'яну брилу з Татр, на якій знаходиться табличка із текстом. Рухаючись далі на 190 м за азимутом 150° рекреанти потрапляють до наступної точки – луна-парку.

В західній частині парку розташовується розважальна зона з атракціонами. Атракціон «Чортове колесо» був побудований в 1972 році. Його висота – 28 м. З найвищої точки відкривається вид на сосновий ліс і висотні житлові будинки. Поряд із ним знаходиться дитячий атракціон «Ромашка». Луна-парк працює лише в теплу пору року. Від «Чортового колеса» за 90 м (азимут 348°), праворуч (60°) і ще 80 м, розташована точка № 5 – дитячий майданчик. Оскільки парк є одним з улюблених місць жителів Дарницького району для прогулянок із дітьми, тому тут був побудований сучасний дитячий майданчик з каруселями, гірками і гойдалками.

Далі від дитячого майданчика до наступної точки (спортивні майданчики, що знаходяться на відстані 340 м (слід рухатись за азимутом 175° 90 м, потім повернути праворуч і пройти 170 м за азимутом 51°, після чого обігнути майданчик) в північно-західній частині парку знаходиться комплекс спортивних майданчиків для різноманітних командних ігор – футболу, міні-футболу, волейболу. Тут часто проходять тренування любительських команд, а також їх змагання. Навколо майданчиків розташовуються березові та кленові гаї. Рухаючись 500 м на південь і південний схід відвідувачі потрапляють до точки № 7 – вуличної сцени.

Дерев'яна сцена розташовується в середній частині парку з декількома рядами лавочок для глядачів. Вона призначена для проведення урочистих подій, святкувань та зустрічей.

До точки № 8 треба рухатись азимутом 212° і пройти 70 м, далі повернути (азимут 320°), пройти ще 130 м і, пройшовши ще 50 м на південь (270°), рекреанти потрапляють до Алеї шпаків.

Це невелика кленова алея, яка є одним з улюблених місць для прогулянок в парку. Особливістю алеї є те, що майже на всіх деревах тут розташовуються різнокольорові шпаківні.

До наступної точки маршруту – фонтану – слід рухатись на схід і північний схід і пройти 220 м. Він розташований поблизу готельно-ресторанного комплексу «Мисливський Двір». Фонтан знаходиться в оточенні соснового бору.

Точка № 10 розташована на відстані 310 м на північ і північний захід (за азимутом 108° слід пройти 120 м, а за азимутом 38° – 190 м).

Мотузковий парк – це новий вид активного сімейного та корпоративного відпочинку. В Європі та Америці такий оригінальний вид розваг давно став популярним, а тепер і жителі Києва можуть весело і активно провести свій вільний час на свіжому повітрі. Мотузковий парк пригод “Seiklar” розташований в центральній частині парку. Він включає комплекс мотузкових атракціонів і переправ. Парк “Seiklar” пропонує 5 мотузкових маршрутів для дорослих і 2 для дітей. Відвідувачам надається необхідне спорядження: страхувальні системи, шоломи і рукавиці.

Наступною точкою є – три штучно створених озера. Навколо озер є широкі пляжні зони, де часто відпочивають відвідувачі парку.

Для того, щоб дістатись до точки № 11 – озера Блакитного, від мотузкового парку слід пройти 260 м на південь (азимут 250°), а далі ще 150 м на південний схід (314°) і нарешті пройти 100 м на північний схід (54°). Озеро розташовується на рівнинній території в оточенні очерету, верби та сосни звичайної. Навколо озера є смуга піщаного пляжу. На озері можна зустріти представників роду качиних (*Anatidae*).

Для того, щоб дістатись до наступної точки маршруту – озера Великого, – слід пройти вздовж озера Блакитного 270 м. Воно має довжину майже 250 м і є найбільшим в групі озер парку. Типовою рослинністю навколо озера є зарості очерету, сосн звичайна, а також дуб звичайний.

Щоб дістатись до наступної точки, з якої зручно оглянути озеро Рибальське, слід пройти по його узбережжю 190 м (азимуту 313° і 351°). Це озеро є найменшим. Воно оточено типовою водною рослинністю – очеретом і вербою. В середині озера знаходиться невеликий острів. Свою назву озеро отримало завдяки великій кількості рибалок на його березі.

Далі шлях проходить від озера в більш природну і незмінену людиною частину парку. Пройшовши по сосновому лісу 220 м за азимутом 30° людина натрапляє на пасовище кіз. Ця точка буде найбільш цікавою для дітей молодшого шкільного віку. На галявині одночасно пасуться близько 25 особин. Їх охороняє спеціально навчений сторожовий пес. Тварин можна погодувати, вони зовсім не бояться людей.

Від пасовища на північ і північний захід (350 м за азимутом 130° і 110 м за азимутом 76°) до наступної точки – дресирувального майданчику для собак, який стане ще одним цікавим елементом стежки для дітей.

Від тренувального майданчика, рухаючись до кінцевої точки маршруту – вулиці Борової, рекреанти проходять 640 м на південний захід за азимутом 225° повз озера та сосновий бір, і виходять з парку.

Завдяки тому, що РЛП знаходиться на околиці міста в оточенні соснового лісу, тут дуже чисте повітря. Парк умовно поділяється на дві частини – освоєну, змінену людиною та природну. В першій частині знаходяться господарська, розважальна, спортивна зони, а також зона відпочинку дітей, друга частина являє собою суцільну зону тихого відпочинку. Перша зона характеризується наявністю асфальтованих доріжок, лавочок для сидіння, закладів харчування і розваг, точок продажу товарів і сувенірів. В другій зоні є лише система стежок серед типової борової рослинності. Таким чином, парк може одночасно виконувати різні функції, зокрема еколого-освітню та виховну.

Ще донедавна великою проблемою парку була неконтрольована рекреація. Відвідувачі сприймали парк як територію для самодіяльного відпочинку, який часто не є етичним з екологічної точки зору. Розведення багаття, порушення цілісності рослинного і ґрунтового покриву колесами автомобілів, засмічення території відходами від пікніків – все це і багато інших факторів мали місце і негативно впливали на природну систему парку. Натепер у парку організований регулярний збір сміття, територія знаходиться у доглянутому виді.

2.2.5. Проблеми інвазійних і інших проблемних видів рослин та їх ранжування

Найбільшу небезпеку на території парку у напрямку поширення інвазійних рослин створює інтенсивне природокористування на прилеглих землях, найменшу – поширення інвазій у лісових, лучних, прибережних та водних екосистемах.

Для попередження поширення інвазійних видів необхідними є постійні моніторингові спостереження та розробка відповідних заходів щодо знищення осередків інвазійних видів. До видів, які характеризуються високою інвазійною спроможністю, слід віднести амброзію полинолисту (*Ambrosia artemisiifolia*), чорнощир нетреболистий (*Iva xanthifolia*), злинку канадську (*Conyza canadensis*), галінсогу дрібноцвіту (*Galinsoga parviflora*), види роду нетреба (*Xanthium* spp.) тощо.

Лісові рубки, лісовідновлення та пожежі можуть сприяти поширенню у лісових угрупованнях регіону клену ясенolistого (*Acer negundo*), розрив трави звичайної (*Impatiens parviflora* DC.), хрінниці густоцвітої (*Lepidium densiflorum*), енотери червоностеблової (*Oenothera rubricaulis*), фалакроломи однорічної (*Pharocloloma annuum*). В лісових угрупованнях парку певну експансію до розповсюдження може мати дикий виноград

п'ятилисточковий (*Parthenocissus quinquefolia*), що поширюється з прилеглих селітебних територій (місто, дачні кооперативи). Випас свійських тварин на прилеглих територіях сприяє поширенню низки рослин, пов'язаних з лучними ектопами. Насамперед тут слід згадати золотарник канадський (*Solidago canadensis* L.) та ін.

Значною проблемою у регіоні є поширення по берегам річок, озер та каналів низки агресивних гігро-мезофітів (череди листяної *Bidens frondosa* L., ехіноцистису шипуватого (*Echinocystis lobata* (Michx) Torrey et A. Gray)), які до певної міри можуть змінювати природні угруповання. Для попередження фітоінвазії цих видів в межах РЛП слід розробити систему заходів з попередження їх поширення.

У водних ценозах парку можливо поширення елодеї канадської (*Elodea canadensis*), азоли каролінської (*Azolla caroliniana*), нитчастих водоростей, які можуть спричинювати евтрофікацію або «цвітіння» води. Щодо попередження їх поширення необхідні моніторингові спостереження та розробка заходів з пригнічення популяцій цих рослин.

2.2.7. Проблеми пов'язані з забрудненням (викиди, скиди, відходи) та їх ранжування.

На території парку організованих джерел забруднення довкілля твердими викидами та рідкими скидами не виявлено. Місць скупчення твердих побутових відходів немає. Візуальний огляд паркової території дозволив охарактеризувати її як чисту, без залишок твердих побутових відходів. Загальний екологічний стан паркової території (грунти, повітря, вода) в цілому відповідає екологічному стану лівобережної частини заплави в межах м. Київ.

2.2.8. Проблеми впливу геологічних процесів (зсуви, землетруси тощо) та їх ранжування.

Проблем, пов'язаних з впливом геологічних процесів на території парку не виявлено. Зсуви у зв'язку з рівнинністю території не набули прояву. Землетруси проявляються слабо і дуже рідко, у зв'язку з чим великої шкоди парковій території нанести не можуть.

2.2.9. Проблеми зміни клімату і погодних умов та їх ранжування.

Проблеми змін клімату і погодних умов в межах території парку лежать в одній площині з глобальними змінами кліматичних умов.

В кліматі території парку, як і в цілому Києва, з початку ХХ ст. простежуються наступні тенденції:

1. Підвищення температури повітря.
2. Збільшення кількості атмосферних опадів.
3. Посилення частоти аномальних погодних явищ.

Для всіх сезонів року характерні такі особливості клімату, як різкі перепади добових температур повітря в межах 10-15°C протягом однієї-двох діб. Такі різкі похолодання і потепління супроводжуються всіма видами небезпечних і стихійних метеорологічних явищ.

Динаміка річної кількості опадів у ХХ ст. відображає не стільки зміну їх кількості, скільки періодичність їх мінливості і коливань.

Зміни погодних умов пов'язані в основному з флуктуаціями ходу метеорологічних елементів.

Наявні зміни клімату і погодних умов суттєво не вплинуть на природні комплекси парку.

2.2.10. Проблеми пов'язані з транскордонними впливами та їх ранжування.

Як видно із місця розташування парку, територія РЛП знаходиться на межі між міською забудовою та лісовим масивом. Вірогідність транскордонного впливу на ландшафти та біоту РЛП зведена до мінімуму. Але з усіх існуючих на сьогодні видів транскордонних впливів, безпосередньо на території РЛП, знову ж таки враховуючи його розташування, можуть мати місце надзвичайні ситуації, які призводять до потрапляння забруднюючих речовин у водні об'єкти, що призводить, у свою чергу, до зміни її якості тощо.

2.3. Аналіз виконання попереднього Проекту організації території

Враховуючи, що для території РЛП «Партизанська слава» в минулому не розроблялися проекти організації, оцінити їх ефективність неможливо.

2.4. Оцінка системи управління

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЯ РОЗВИТКУ ПАРКУ НА ДЕСЯТЬ РОКІВ

3.1. Стратегічні завдання з розвитку парку на десять років

Стратегічні завдання з розвитку парку на десять років розроблені у відповідності до положення «Про регіональний ландшафтний парк «Партизанська Слава». Парк створений з метою збереження у природному стані типових та унікальних природних комплексів та об'єктів історичної, природоохоронної, оздоровчої та естетичної цінності, а також забезпечення належних умов для організованого відпочинку населення м. Київ.

На РЛП «Партизанська Слава» покладаються такі основні завдання:

- охорона еталонних для Південного Полісся широколистяних, хвойних та мішаних лісів у поєднанні з ділянками лучної та прибережно-водної рослинності;
- створення належних умов для організованого туризму, відпочинку та інших видів рекреаційної діяльності в натуральних умовах з дотриманням певного режиму охорони;
- розробка і впровадження нових методів охорони природних комплексів;
- реалізація комплексу заходів, які забезпечують довговічність лісових насаджень в умовах розвиненого промислового міста та значних рекреаційних навантажень;
- створення сприятливих умов відпочинку населення у природному довкіллі;
- здійснення традиційного природокористування.

3.1.1. Стратегія у галузі збереження і відтворення природних комплексів та об'єктів

Збереження раритетних видів рослин та рідкісних рослинних угруповань. Це стратегічне завдання вирішить проблему збереження у межах високо урбанізованої території природного рослинного покриву. Природна рослинність є основою будь-якої природоохоронної території, оскільки впливає на відновлення усіх складових компонентів ландшафтної системи – від ґрунтового покриву з високою інтенсивністю ерозійних процесів до тваринного населення – найбільш мобільного компоненту ландшафту, у тому числі виконуючи й рекреаційну функцію – відтворення здоров'я населення.

Збереження представників фауни. Збереження представників фауни є важливим стратегічним завданням, оскільки одним з найважливіших показників цінності території є різні рівні біологічного різноманіття. Крім того, збереження і відновлення видів тварин сприятиме збільшенню потоків туристів, поліпшенню рекреаційної діяльності у парку і як наслідок –

можливості отримання прибутків від надання послуг, пов'язаних з екотуризмом.

Викорінення та попередження поширення чужорідних агресивних видів. Вказане стратегічне завдання сприятиме зменшенню поширення видів рослин і тварин, не властивих для даної території, більшість з яких негативно впливають на аборигенну флору і фауну. Це позначається на рівні збереження природного рослинного покриву і тваринного населення у межах паркової території.

Збереження лісів парку, як стратегічний захід, сприятиме утриманню природної автентичності притаманних для регіону ландшафтів Південного Полісся. Це, в свою чергу, сприятиме збереженню та відтворенню тваринного світу, характерного для лісів, сприятиме збереженню мікрокліматичних умов на лісовкритих територіях, поліпшенню стану рекреаційних зон і територій.

3.1.2. Стратегія у галузі охорони та захисту природних комплексів та об'єктів

Організація протипожежної діяльності, як стратегічне завдання, спрямоване на попередження прояву або швидку локалізацію пожеж у межах паркової території, оскільки будь-яка пожежа призводить до матеріальних і моральних збитків для парку як природоохоронної та рекреаційної установи, а також для місцевих жителів як споживачів природних ресурсів.

3.1.3. У галузі наукових досліджень і спостережень за станом природного середовища

Організація робіт з ведення Літопису природи, оскільки саме Літопис природи є основним як науковим, так і природно-історичним документом у парку. Ведення літопису дає змогу аналізувати динаміку ходу абіотичних і біотичних показників, фенологічних фаз тощо. Саме на основі аналізу літопису природи можна з впевненістю робити висновок про ефективність природоохоронної та природовідновної діяльності парку.

Підготовка та видання наукової друкованої продукції, як стратегічне завдання, має на меті і вирішує основну проблему – оприлюднення і популяризацію наукових досліджень і здобутків науковців парку. Це є обов'язковою складовою наукової діяльності, а показником її ефективності виступає кількість опублікованих наукових праць та їх якість.

3.1.4. В рамках проведення екологічної освітньо-виховної роботи

Організація та проведення еколого-освітніх акцій. Це завдання є ключовим у еколого-освітній діяльності парку і спрямоване на популяризацію екологічних знань серед населення, особливо серед

учнівської молоді. Більшість акцій парк здатний проводити у межах власної території і на власних прикладах, що різко підвищує рівень засвоєння отриманої інформації. Парк має стати ініціатором проведення екологічних акцій та їх осередком.

Інформаційне забезпечення еколого-освітньої діяльності у якості стратегічного завдання сприяє популяризації парку як природоохоронної, наукової, рекреаційної та еколого-освітньої установи. Це завдання і заходи в його межах необхідно реалізовувати якомога швидше для поширення інформації серед населення з метою залучення його до рекреаційної та еколого-освітньої діяльності.

Забезпечення доступу до екологічної інформації, як стратегічне завдання, вирішує проблему популяризації і публічності парку як природоохоронної, науково-дослідної, рекреаційної та еколого-освітньої структури. Публічність дає змогу меншими фізичними зусиллями довести наявну інформацію про парк, особливості його діяльності та унікальність до більшого числа населення регіону в основному засобами масової інформації та всевітніми електронними мережами.

Організація співпраці з освітніми закладами та державними установами, як стратегічний захід, вирішує проблему відсутності у штаті парку більшості науковців – фахівців вузької спеціалізації. Таким чином, залучення окремих фахівців до співпраці сприятиме розвиткові детальних досліджень природних компонентів або складових ландшафтних комплексів парку.

3.1.5. У галузі рекреаційної діяльності

Стратегія щодо розвитку рекреаційно-туристичної діяльності РЛП «Партизанська Слава» визначається трьома головними цілями парку у цій сфері:

- охорона еталонних лісів у поєднанні з ділянками лучної та прибережно-водної рослинності;
- створення належних умов для організованого туризму;
- створення сприятливих умов відпочинку населення у природному довкіллі.

Туристична стратегія розвитку РЛП полягає у наданні населенню м. Київ належних туристичних послуг. Це можливо за умови створення і розвитку мережі туристичної інфраструктури – доріжок, маршрутів. Стратегія передбачає і розвиток екстремального туризму, зокрема екстремальних веломаршрутів.

Розвиток рекреаційної інфраструктури сприятиме розширенню сфери надаваних рекреаційних послуг і дозволить оздоровити більшу кількість киян та гостей столиці. Такий розвиток передбачає розширення існуючих та створення нових зон активного і пасивного відпочинку, обладнання відповідним чином пляжових зон, спортивних та дитячих ігрових майданчиків.

Розвиток інформаційної інфраструктури передбачає інформаційне забезпечення природоохоронної та рекреаційно-туристичної діяльності у межах парку. Подання такої інформації може здійснюватись візуальним, звуковим чи інтерактивним способами.

3.1.6. В рамках здійснення адміністративно-господарської діяльності

Покращення матеріально-технічної бази парку. Будь-яка діяльність у парку потребує матеріально-технічного забезпечення. Рівень такого забезпечення прямо відображується на якості виконуваних робіт. Матеріально-технічна база є головним засобом організації будь-якої діяльності у межах парку.

Загальні адміністративно-господарські заходи дозволяють підтримувати діяльність парку на належному рівні шляхом розширення штату працівників, а також дозволяють визначити чіткі межі поширення природоохоронного режиму і межі ведення науково-дослідної, еколого-освітньої та рекреаційно-туристичної діяльності на землях парку. Крім того, вони дозволяють паралельно здійснювати додаткову господарську діяльність.

Виконання парком вказаних стратегічних завдань дозволить досягти довгострокових цілей створення РЛП «Партизанська Слава», а саме: зберегти частину типового ландшафту Південного Полісся у межах індустріально розвиненої та високо урбанізованої території м. Київ, гармонізувати туристично-рекреаційне природокористування в районі розміщення парку, зберегти природний стан навколо водних та лісових ландшафтних комплексів при невиснажливому рекреаційному використанні цієї території, створити осередок еколого-просвітницької роботи в регіоні.

3.2. Функціональне зонування та режим території парку

3.2.1. Визначення площ та меж функціональних зон РЛП.

Найбільшою за площею в межах РЛП є господарська зона 61,587 га, що складає 64,84 % від загальної площі території (табл. 3.2.1).

Таблиця 3.2.1

Розподіл площі РЛП за функціональними зонами

Назва ділянки РЛП	Разом, га	Заповідна		Регульованої рекреації		Стаціонарної рекреації		Господарська	
		га	%	га	%	га	%	га	%
Землі, надані у постійне користування адміністрації парку									
Землі комунального призначення РЛП «Партизанська Слава»	94,987	0,2	0,21	33,2	34,95	-	-	61,587	64,84

Разом	94,987	0,2	0,21	33,2	34,95	-	-	61,587	64,84
-------	--------	-----	------	------	-------	---	---	--------	-------

Заповідна зона РЛП представлена окремими ділянками площею 3 на 3 метри, які створені для охорони цінних або старих видів дерев, передусім, це дуб та сосна. Всього в межах РЛП виділено 227 дерев (див. п. 2.1.1, картосхема б), які в перспективі необхідно огородити та заборонити доступ до них. Площа заповідної зони становить 0,2 га або 0,21 % від загальної площі території.

34,95 % площі РЛП займає зона регульованої рекреації, що дозволяє ефективно використовувати дану територію в якості рекреаційного майданчику з різними формами відпочинку. Зона стаціонарної рекреації в межах РЛП не виділяється. Такий підхід в організації функціональних зон забезпечить належний рівень охорони та збереження природних комплексів території РЛП.

3.2.2. Режим використання, охорони та відтворення природних ресурсів у межах функціональних зон.

На території регіональних ландшафтних парків з урахуванням природоохоронної, оздоровчої, наукової, рекреаційної, історико-культурної та інших цінностей природних комплексів та об'єктів, їх особливостей встановлюється диференційований режим щодо їх охорони, відтворення та використання згідно з функціональним зонуванням:

Заповідна зона – призначена для охорони та відновлення найбільш цінних природних комплексів.

На території заповідної зони забороняється будь-яка господарська та інша діяльність, що суперечить цільовому призначенню території РЛП, порушує природний розвиток процесів та явищ або створює загрозу шкідливого впливу на його природні комплекси та об'єкти, а саме:

- будівництво споруд, шляхів, лінійних та інших об'єктів транспорту і зв'язку, не пов'язаних з діяльністю РЛП, розведення вогнищ, влаштування місць відпочинку населення, стоянка транспорту, а також проїзд і прохід сторонніх осіб, прогін свійських тварин, пересування механічних транспортних засобів, за винятком шляхів загального користування, лісосплав, проліт літаків та вертольотів нижче 2 тис. м над землею, подолання літаками звукового бар'єру над територією РЛП та інші види штучного шумового впливу, що перевищують установлені нормативи;
- геологорозвідувальні роботи, розробка корисних копалин, порушення ґрунтового покриву та гідрологічного і гідрохімічного режимів, руйнування геологічних відслонень, застосування хімічних засобів, усі види лісокористування, а також заготівля кормових трав, лікарських та інших рослин, квітів, насіння, очерету, випасання худоби, вилов і знищення диких тварин, порушення умов їх оселення, гніздування, інші види користування рослинним і тваринним світом, що призводять до порушення природних комплексів;

- мисливство, рибальство, туризм, інтродукція нових видів тварин і рослин, проведення заходів з метою збільшення чисельності окремих видів тварин понад допустиму науково обґрунтовану ємкість угідь, збирання колекційних та інших матеріалів, за винятком матеріалів, необхідних для виконання наукових досліджень;

- проведення рубок головного користування та всіх видів поступових та суцільних рубок, вирубування дуплястих дерев, а також добування піску та гравію в річках та інших водоймах.

Для збереження і відтворення корінних природних комплексів, проведення науково-дослідних робіт та виконання інших завдань РЛП відповідно до Проекту організації його території та охорони природних комплексів допускається:

- виконання відновлювальних робіт на землях з порушеними корінними природними комплексами, а також здійснення заходів щодо запобігання змінам природних комплексів внаслідок антропогенного впливу, відновлення гідрологічного режиму, збереження та відновлення рослинних угруповань, що історично склалися, видів рослин і тварин, що перебувають під загрозою зникнення;

- здійснення протипожежних і санітарних заходів, що не порушують режиму території, спорудження в установленому порядку будівель та інших об'єктів, необхідних для виконання поставлених перед Парком завдань;

- збір колекційних та інших матеріалів, виконання робіт, передбачених планами довгострокових стаціонарних наукових досліджень, проведення екологічної освітньо-виховної роботи.

У разі термінової необхідності за рішенням **НТР** Парку можуть проводитися заходи, спрямовані на охорону природних комплексів, ліквідацію наслідків аварій, стихійного лиха, які не передбачені Проектом організації території.

Зона регульованої рекреації. В її межах проводяться короткостроковий відпочинок та оздоровлення населення, огляд особливо мальовничих і пам'ятних місць.

На території цієї зони **забороняється:**

- рубки лісу головного користування, прохідні рубки, будівництво промислових, господарських і житлових об'єктів, не пов'язаних з діяльністю Парку, розробка корисних копалин, кар'єрів, порушення ґрунтового покриву, промислове рибальство, мисливство, промислова заготівля лікарських рослин;

- проїзд та стоянка стороннього автомобільного та гужового транспорту; організація масових спортивних та туристичних заходів, розміщення наметових таборів, човнових станцій, які не погоджені у встановленому порядку, у тому числі, адміністрацією Парку;

- розведення вогнищ поза відведеними для цього місцями, застосування хімічних засобів боротьби з шкідниками та хворобами дикорослих рослин і лісу;

- інша діяльність, що може негативно вплинути на стан природних комплексів та об'єктів або зменшити природну екологічну чи рекреаційну цінність території Парку.

У зоні регульованої рекреації **дозволяється** в установленому порядку:

- проведення санітарних рубок і заходів, пов'язаних із збереженням, відтворенням і ефективним використанням природних комплексів та об'єктів згідно з Проектом організації території;

- регульований збір грибів, ягід, плодів дикорослих плодкових рослин із дотриманням природоохоронного законодавства;

- обладнання туристичних та екологічних стежок, організація природоохоронної пропаганди, короткотривалий відпочинок населення;

- відлов маток та плідників для відновлення популяцій місцевих видів риб;

- здійснення любительського і спортивного рибальства;

- використання в установленому порядку природних ресурсів для задоволення потреб працівників Парку та громадян, які постійно проживають на його території у сінокосах, випасах, городах і паливі, відповідно до діючих нормативів на спеціально відведених для цього земельних ділянках.

В межах **господарської зони** проводиться господарська діяльність, спрямована на виконання покладених на Парк завдань, знаходяться населені пункти, об'єкти комунального призначення Парку, а також землі інших землевласників та землекористувачів, що включені до складу Парку, на яких господарська діяльність здійснюється з додержанням вимог та обмежень, встановлених для зон антропогенних ландшафтів біосферних заповідників та за погодженням **НТР** Парку.

На території зони регульованої рекреації та господарської зони забороняється будь-яка діяльність, яка призводить або може призвести до погіршення стану навколишнього природного середовища та зниження рекреаційної цінності території Парку, в тому числі мисливство.

Використання природних ресурсів на території Парку здійснюється у загальному та спеціальному порядку. Загальне використання природних ресурсів здійснюється відповідно до цього Положення, Проекту організації території Парку та з урахуванням вимог режиму території. Забезпечення додержання режиму території Парку під час використання природних ресурсів у загальному порядку покладається на його адміністрацію.

Спеціальне використання природних ресурсів у межах території Парку здійснюється на підставі дозволів, виданих уповноваженими органами на місцях у галузі охорони навколишнього природного середовища в межах лімітів, встановлених Мінприроди.

РОЗДІЛ 4. П'ЯТИРІЧНИЙ ПЛАН ЗАХОДІВ

4.1. Опис запланованих заходів

4.1.1. Заходи з охорони природних комплексів та цінних видів тварин і рослин

Стратегічне завдання № 1. Збереження старовікових лісових насаджень.

Захід 1. Попередження антропогенного забруднення лісів

Опис заходу. Розробити систему моніторингу за лісовими екосистемами, включаючи регулярні рейди щодо попередження розвитку стихійних звалищ, стихійних пожеж тощо. Організація винесення в натурі ділянок для короткочасного відпочинку місцевого населення з встановленням місць та розвитком інфраструктури відпочинку.

Очікувані результати:

- збереження типових деревостанів лісів (включаючи окремі старі екземпляри дуба звичайного, сосни звичайної та ін.);
- збереження типового різноманіття лісових біоценозів.

Головні виконавці – адміністрація парку.

Захід 2. Розробка збалансованої системи лісозахисту та лісовідновлення

Опис заходу. На основі відповідних проектних лісогосподарських заходів систематично здійснювати ошадливі санітарні рубки та створювати нові лісонасадження на призначених для цього територіях. Окремо слід обмежити лісогосподарські заходи на деяких ділянках з наявними рідкісними таксонами флори. Провести оцінку та здійснити інвентаризацію старих дерев парку.

Очікувані результати:

- збереження популяцій рідкісних рослин;
- збереження типових деревостанів лісів (включаючи окремі старі екземпляри дуба звичайного, сосни звичайної та ін.);
- збереження типового різноманіття лісових біоценозів.

Головні виконавці – адміністрація парку.

Стратегічне завдання № 2. Контроль водних екосистем

Захід 1. Здійснення моніторингових досліджень стану водних екосистем та якості води у ставках парку

Опис заходу. Наявність в межах парку трьох водойм потребує контролю за їх станом. Передусім необхідний контроль за якістю так як дані водойми використовуються як рекреаційні водойми. Окрім того ставки

використовують для аматорського рибальства. Необхідно здійснювати заходи щодо попередження евтрофікації, обмеження використання водних ресурсів, заборони проведення гідромеліораційних заходів без відповідного обґрунтування та оцінки впливу на навколишнє природне середовище тощо.

Очікувані результати:

- збереження водойм парку;
- попередження евтрофікації водойм;
- збереження природного фіторізноманіття;

Головні виконавці – адміністрація парку.

Стратегічне завдання 3. Збереження різноманіття риб у водоймах парку, розвиток рибного господарства та аматорського рибальства.

Оцінюючи стан рибного населення водойм парку та інтенсивність їх використання, слід відмітити наступні проблеми:

- Наявність браконьєрства у водоймах парку. Значну шкоду рибним запасам наносить вилов риби із застосуванням дрібновічкових знарядь лову (зяброві сітки).
- Погіршення умов нересту окремих видів риб та зменшення робіт зі штучного відтворення.
- Відсутність ефективної системи ведення рибного господарства.
- Порушення правил аматорського рибальства.

Для покращення системи управління рибними ресурсами парку, вважаємо за доцільне на території парку розвивати наступні види рибальства:

- **любительське рибальство** – безоплатне добування (вилов) водних біоресурсів у порядку загального використання, у дозволених обсягах, для особистих потреб (без права реалізації) знаряддями вилову, встановленими для цього правилами рибальства;
- **спортивне рибальство** – це вид любительського рибальства, що здійснюється у порядку загального використання, з установленням певних вимог до проведення спортивних змагань або кваліфікаційних нормативів.

Спеціальне використання водних біоресурсів передбачає використання водних біоресурсів шляхом їх вилучення з природного середовища. Даний вид використання на території парку неможливий у зв'язку з відсутністю придатної водойми для організації товарно-рибного господарства.

Ведення любительського рибальства на території парку потребує чіткого контролю з боку адміністрації парку. Для організації любительського рибальства як перспективного фінансового механізму отримання додаткових коштів для природоохоронних заходів в РЛП слід розвивати сферу послуг від оренди човнів, знарядь лову до надання місць для відпочинку.

На території парку слід впроваджувати та постійно вдосконалювати систему комплексного управління рибним господарством. Основними блоками даного управління повинні стати заходи в правовому, біотехнічному, науковому напрямках.

Захід 1. Встановити спеціальні правила рибальства для території РЛП

Опис заходу. Основними напрямками обмеження в РЛП повинні стати наступні:

- заборонити та контролювати недопущення використання дрібновічкових зябрових сіток для спеціального використання водних живих ресурсів;
- заборонити в період нересту здійснювати лов риби;
- чітко визначити можливі місця ведення любительського рибальства;
- в період критичних гідроекологічних ситуацій (передзаморні явища) передбачити можливість спеціальних гідромеліоративних відловів рибних ресурсів.

Очікувані результати:

- покращення стану рибних ресурсів;
- якісне надання послуг з аматорського рибальства;
- покращення умов нересту риб.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Створення штучних нерестовищ для цінних аборигенних видів риб на території парку.

Опис заходу. Для покращення умов нересту необхідно встановити штучні гнізда. Даний захід бажано здійснювати в рамках еколого-освітньої роботи. Гнізда бажано встановлювати для щуки, карася, плітки та ряду інших видів.

Очікувані результати:

- покращення умов нересту риб буде сприяти відновлення чисельності аборигенних видів риб в регіоні.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 3. Розчищення окремих ділянок ставків які заросли водною рослинністю та замулилися.

Опис заходу. За довгий період експлуатації водойм парку відбулися процеси заростання та замулення. Погіршення гідроекологічних умов в окремих ділянках ставків негативно відображається на загальному їх стані. Саме тому поглиблення та розчищення окремих ділянок ставків дасть змогу зберегти та відновити стан водойм.

Очікувані результати:

- покращення умов мешкання риб. безперешкодна міграції в різні ділянки водойм буде сприяти відновлення чисельності аборигенних видів риб в регіоні.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 4. Зариблення аборигенними видами риб акваторій РЛП.

Опис заходу. Для підвищення продуктивності водойм необхідно здійснити зариблення ставків молоддю плітки, щуки, судака, густери, краснопірки, коропа, сома. Зариблювати водойми необхідно згідно визначених норм. Передбачається створити один ставок з мирними рибами інших з домінування хижих видів риб.

Очікувані результати:

- створення окремих водойм з високими показниками продуктивності риб буде сприяти розвитку аматорського рибальства та збільшувати рекреаційний потенціал території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Стратегічне завдання 4. Покращення умов мешкання рідкісних видів тварин.

Захід 1. Запобігання хімічного забруднення прісноводних водойм.

Опис заходу. Передбачає: А). Щомісячні, на протязі всього року, відбори проб води, проведення їх аналізу; Б). Візуальне спостереження і запобігання скиду в прісноводні водойми шкідливих речовин місцевим населенням та фермерами (в першу чергу з сільгоспугідь).

Очікуваний результат:

- Підтримання нормального стану прісних водойм сприятиме нормальному розвитку личинок охоронюваних видів бабок, в тому числі **Коромисла зеленого** *Aeshna viridis* Eversmann, 1936. Личинки бабок в свою чергу доцільно використовувати як біоіндикатор хімічного стану водойм, контролюючи таким чином якість виконаних охоронних заходів.

Головні виконавці – залучені на умовах співробітництва фахівці, адміністрація парку.

Захід 2. Запобігання незаконного колекціонування рідкісних видів комах.

Опис заходу. Передбачає: А). Виготовлення та розповсюдження серед працівників РЛП коротких, добре ілюстрованих польових визначників охоронюваних видів комах (буклетів). Б). Візуальний контроль працівниками на ділянках парку за дотриманням заборони збору охоронюваних видів комах для колекцій.

Очікуваний результат:

- Унеможливлення незаконного збору охоронюваних видів комах колекторами дозволить зберегти популяції багатьох рідкісних видів.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 3. Створення умов для мешкання рідкісних видів кажанів.

Опис заходу. Мала, як для лісової зони, видова різноманітність кажанів, відсутність або низька чисельність на значній території окремих видів і ймовірна загибель від отруєння пестицидами за межами потребує спеціальних заходів впровадження спеціальних біотехнічних заходів, а саме: збереження старих дуплистих дерев, обмеження застосування пестицидів у прилягаючих до РЛП місцевостях, споруджування спеціальних дуплянок та контроль за їх використанням кажанами буде сприяти відновленню чисельності видів. Реалізація цих заходів дозволить збільшити чисельність рідкісних видів кажанів.

Очікувані результати:

- покращення умов мешкання кажанів та збільшення їх чисельності.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

4.1.2. Заходи щодо розвитку туризму та рекреації.

Для досягнення поставлених цілей, у наступні 5 років, мають бути виконані наступні стратегічні завдання:

Розвиток на території РЛП «Партизанська Слава» мережі об'єктів рекреаційно-туристичної інфраструктури. До складу відповідної мережі мають увійти: туристичні маршрути для різних способів пересування (пішохідні, велосипедні), екологічні пішохідні стежки, місця короткочасного відпочинку (навіси, урни для ТПВ, лавки для відпочинку), належним чином впорядковані рекреаційно-туристичні об'єкти (спортивні майданчики, пляжі, дитячі ігрові майданчики), пункти інформаційного та побутового обслуговування туристів (інформаційні стенди, пункти швидкого харчування).

Наявність перелічених об'єктів туристичної інфраструктури є необхідною базою для організації туристично-рекреаційної діяльності та дає можливість адміністрації парку здійснювати контроль потоку рекреантів і туристів.

Забезпечити розповсюдження інформації про туристичні об'єкти РЛП «Партизанська Слава».

Способи поширення інформації та її характер визначаються характером цільових груп, на які спрямована дана інформація. Відтак інформація може розповсюджуватися у вигляді поліграфічної продукції (буклети, листівки, плакати), через встановлення інформаційних та рекламних щитів, через мережу Інтернет (інтернет-сайт, сторінка у соцмережах), шляхом проведення спілкування із представниками адміністрації РЛП (під час проведення зустрічей, акцій) та через зацікавлені (партнерські) організації (навчальні заклади, туристичні клуби, неурядові організації, ЗМІ).

Для формування регулярного потоку рекреантів і туристів необхідною умовою є рекламування туристичних об'єктів парку серед потенційних

відвідувачів та можливих партнерів (туристичних фірм, власників місцевих готелів, кафе, перевізників).

Залучити представників місцевих громад до участі у наданні туристичних послуг відвідувачам РЛП «Партизанська Слава».

Залучення місцевого населення здійснюється шляхом налагодження співпраці із підприємствами та фізичними особами, що можуть надавати послуги туристам (заклади харчування та відпочинку, розважальні заклади).

Співпраця із місцевим населенням та підприємствами сприяє підвищенню рівня зайнятості населення, збільшенню прибутків населення, підвищенню рівня обслуговування відвідувачів, формуванню позитивного ставлення місцевого населення до діяльності РЛП та формуванню у населення дбайливого ставлення до навколишнього середовища (через економічну зацікавленість). Відтак перелічені фактори мають сприяти розвитку регіону розміщення РЛП.

Стратегічне завдання 5. Розвиток мережі об'єктів туристичної інфраструктури.

Захід 1. Прокладання та маркування прогулянкових велодоріжок.

Опис заходу. Для забезпечення потреб велотуристів слід прокласти велосипедні прогулянкові доріжки з місцями для відпочинку у вигляді лавок, паркувальних місць для велосипедів тощо. При прокладанні велодоріжки слід враховувати недопустимість її перетину з пішохідними доріжками та екстремальним веломаршрутом. Доріжка має бути підсипана гранітним відсівом з метою її використання вело туристами у дощовий період.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб певної категорії населення;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 2. Обладнання екстремального веломаршруту.

Опис заходу. З метою задоволення потреб екстремальних та спортивних велотуристів доцільно обладнати екстремальний веломаршрут на віддалених куточках паркової території з різноманітними типами перешкод.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб певної категорії населення;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Стратегічне завдання 6. Розвиток рекреаційної інфраструктури

Захід 1. Обладнання дитячих ігрових майданчиків.

Опис заходу. Відпочинок дорослих, особливо молодих сімей, супроводжується і дитячим відпочинком. Для цього необхідно обладнати дитячі ігрові майданчики у прилеглій до озер частині парку, особливо поблизу місць розміщення бесідок і навісів.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб молодих сімей з дітьми, які відпочивають у парку;
- забезпечення зайнятості дітей;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 2. Збільшення кількості бесідок для відпочинку.

Опис заходу. Для забезпечення потреб більшої кількості відвідувачів доцільно збільшити кількість місць тимчасового відпочинку і встановити додатково 30 бесідок у місцях найбільш частого відвідування.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб більшої кількості відвідувачів.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 3. Обладнання пляжів грибками, навісами від сонця та урнами для сміття.

Опис заходу. Для забезпечення комфортного перебування рекреантів на прилеглих до озер піщаних пляжах слід встановити грибки, навіси та урни для сміття.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб рекреантів у відпочинку на пляжі біля води;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 4. Обладнання стежин твердим покриттям (бруківка).

Опис заходу. Фактично всією територією парку протоптані ґрунтові стежини, які під час непогоди непридатні для пересування, особливо після дощу. Для цього необхідно основні ґрунтові стежини, які з'єднують різні частини паркової території, обладнати твердим покриттям – бруківкою або тротуарною плиткою з відгалуженнями для зон відпочинку (лавки, урни).

Очікувані результати:

- покращення пішохідної доступності парку;
- поліпшення якості покриття і комфортності пересування;
- розширення сезонного інтервалу для відпочинку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 5. Обладнання спортивного майданчика спортінвентарем та смугами перешкод.

Опис заходу. Серед рекреантів значна частина киян захоплюється спортивними видами відпочинку. Для цього слід на відкритій галявині поблизу озер розмістити спортивний майданчик з різними типами спортивних споруд та обладнати смугу перешкод.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів, яка захоплюється спортивними видами відпочинку;
- залучення до спортивного життя дітей і підлітків;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 6. Обладнання ігрового майданчика для командних ігор.

Опис заходу. Серед рекреантів значна частина киян захоплюється спортивними видами відпочинку. Для цього слід на відкритій галявині поблизу існуючих альтанок організувати майданчик для гри в мініфутбол, волейбол та баскетбол.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів, яка захоплюється спортивними видами відпочинку;
- залучення до спортивного життя дітей і підлітків;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 7. Обладнання майданчику для організації дитячих анімаційних заходів.

Опис заходу. Серед рекреантів значна частина киян є молодими сім'ями з дітьми. Для організації різноманітних розважальних заходів для дітей необхідно обладнати куточок, який би задовольняв цим потребам. А саме – наявність навісу від дощу, щити для розміщення інформації, письмові дошки, лавки для сидіння.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів сімей з дітьми;
- активізація пізнавальної діяльності дітей і підлітків, у т.ч. школярів;
- розширення сфери послуг парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 8. Обладнання міні зоопарку.

Опис заходу. Для зацікавлення дітей дошкільного віку, розвитку дітей шкільного віку, підвищення інтересу дорослих слід створити міні-зоопарк з вольєрами напівзакритого утримання тварин. Вольєри – з сітчастою огорожею, для свійських і диких тварин.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів сімей з дітьми;
- активізація пізнавальної діяльності дітей і підлітків, у т.ч. школярів;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – аміністрація РЛП.

Захід 9. Обладнання майданчику для дресирування та вихулу собак.

Опис заходу. Серед рекреантів є група людей, які захоплюються собаківництвом. Для цього слід на віддаленій ділянці парку організувати майданчик для вихулу і дресирування собак він має бути обладнаний смугою наземних та підземних перешкод, окремим місцем вихулу, навісом від дощу..

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів з собаками;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – аміністрація РЛП.

Захід 10. Розміщення пункту прокату спортивного інвентарю та інвентарю для активного відпочинку.

Опис заходу. Серед рекреантів значна частина киян захоплюється спортивними видами активного відпочинку. Для цього слід на центральному вході до парку розмістити пункт прокату спортивного інвентарю у вигляді окремої некапітальної будівлі.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів, які захоплюються спортивними видами активного відпочинку;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – аАдміністрація РЛП.

Захід 11. Облаштування місця для риболовлі.

Опис заходу. Окремою категорією рекреантів у парку є рибалки. Для свого виду відпочинку вони використовують розміщені на парковій території ставки. Для покращення умов риболовлі слід обладнати найбільш відвідувані місця дерев'яними кладками.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів-рибалок;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 12. Облаштування майданчику для дитячих електромобілів.

Опис заходу. Майданчик для дитячих електромобілів має бути обладнаний твердим покриттям, огорожений у місцях найбільшого скупчення людей, забезпечений електричною мережею для освітлення у вечірній період.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії сімей з дітьми;

- розширення сфери послуг у парку.
Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 13. Облаштування пункту прокату велосипедів.

Опис заходу. Серед рекреантів значна частина киян захоплюється спортивними видами активного відпочинку, зокрема, велосипедним. Для цього слід облаштувати пункт прокату велосипедів.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів, які захоплюються велотуризмом;
- розширення сфери послуг у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 14. Будівництво дороги з твердим покриттям до господарських приміщень парку з боку вул. Ялинкової.

Опис заходу. Дорога з твердим покриттям необхідна для нормального господарського забезпечення функціонування паркової території. У якості покриття пропонується використовувати тротуарну плитку або підсипні матеріали для доріг (щебінь, відсів). Асфальтове покриття для використання у парку не рекомендується.

Очікувані результати:

- забезпечення господарських потреб функціонування парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 15. Освітлення пішохідних доріжок в східній частині парку.

Опис заходу. Багато рекреантів і туристів відпочивають після робочого дня у вечірні години. Особливо у холодний період року, коли сутінки настають рано, для забезпечення комфортного відпочинку необхідно пішохідні доріжки обладнати стовпами для електричного освітлення і вуличними ліхтарями. Інтервал між стовпами – не більше 20 м.

Очікувані результати:

- забезпечення потреб категорії рекреантів, які відпочивають у темний період доби;
- покращення комфортності відпочинку у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Стратегічне завдання 7. Розвиток інформаційної інфраструктури

Захід 1. Створення мережі внутрішньопаркових інформаційних щитів рекреаційного призначення.

Опис заходу. Доцільно і необхідно обладнати інформаційними знаками пішохідні та веломаршрути, пляжеві зони, спортивні та дитячі ігрові майданчики. Щити слід встановлювати у місцях безпосереднього розміщення інфраструктурного елемента. На кожному інформаційному щиті повинна бути картосхема цієї території (пляжу, дитячого ігрового чи

спортивного майданчика тощо) з нанесеними на неї інфраструктурними елементами

Очікувані результати:

- встановлення інформаційних щитів рекреаційного змісту буде сприяти збільшенню обізнаності відвідувачів щодо рекреаційної інфраструктури парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Встановлення зовнішніх інформаційних щитів

Опис заходу. Зовнішні інформаційні щити слід встановити у периферійній частині паркової території у місцях найбільшої концентрації потенційних відвідувачів. На стендах має бути висвітлена інформація про туристичні та рекреаційні можливості паркової території, картосхема парку та її інфраструктурних складових

Очікувані результати:

- встановлення зовнішніх інформаційних щитів буде сприяти збільшенню потоку рекреантів і туристів у парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 3. Створення інтернет-сторінки парку

Опис заходу. Інтернет-сторінка розробляється у відповідності до основних вимог – доступності, наочності, інформативності і має бути систематизований у відповідності до головних завдань діяльності парку. Має орієнтуватися на потенційних відвідувачів, які проживають в інших районах Києва чи навіть в інших регіонах.

Очікувані результати:

- сприятиме збільшенню потоку рекреантів і туристів у парк.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

4.1.3. Заходи щодо розвитку збалансованого природокористування та господарської діяльності в межах парку.

З метою збереження лісонасаджень парку необхідно суворо дотримуватись природоохоронного законодавства та заборонити вирубку деревних насаджень.

Для зменшення фактору турботи відпочиваючих і туристів, а також з метою підтримання належної чистоти повітряного середовища у межах паркової території слід обмежити рух механічних транспортних засобів територією парку. При цьому в'їзд на територію і виїзд з неї має бути контрольованим шляхом встановлення шлагбаумів.

Велика кількість відпочиваючих супроводжується утворенням значної кількості твердих побутових відходів, які необхідно організовано збирати і вчасно утилізувати. Для цього необхідно обладнати урнами для твердих побутових відходів місця масового відпочинку, торгівельні майданчики, ігрові та спортивні зони.

Будь-яка територія залежно від типу ландшафту у її межах має певні ресурсні показники, у тому числі показник максимального рекреаційного навантаження. Його перевищення супроводжується поступовою деградацією довкілля. У зв'язку з цим необхідно суворо дотримуватись норм рекреаційного навантаження на ландшафти лісопаркового типу.

Стратегічне завдання № 8. Оптимізація господарської діяльності у межах парку

Захід 1. Встановлення шлагбауму.

Очікувані результати:

- обмеження і регуляція транспортної доступності до рекреаційних зон парку;
- поліпшення комфортних умов для відпочиваючих.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Встановлення урн для твердих побутових відходів в місцях масового відпочинку та на торгівельних майданчиках.

Очікувані результати:

- організований збір сміття;
- чистота і привабливість території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 3. Обладнання двох організованих автомобільних стоянок від вул. Ялинкової.

Очікувані результати:

- організоване паркування автотранспорту;
- покращення інфраструктури парку.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землекористувачі, спонсори.

Захід 4. Заборона на вертикальне та горизонтальне планування паркової території.

Очікувані результати:

- збереження автентичності паркової території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 5. Дотримання норм рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси паркової території.

Очікувані результати:

- збереження ландшафтних комплексів парку у належному вигляді і стані.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

4.1.4. Заходи з розвитку системи охорони території парку та дотримання режимів його функціональних зон.

Стратегічне завдання 9. Інформаційне забезпечення природоохоронної діяльності

Захід 1. Виготовлення та встановлення інформаційних щитів природоохоронного змісту. Проектом пропонується упродовж 2016-2017 рр. встановити 7 інформаційних щитів природоохоронного змісту. Форма щитів – стандартна, матеріал для виготовлення – пластик.

Очікувані результати:

- поінформованість населення та відвідувачів;
- попередження несанкціонованого природокористування.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Виготовлення та встановлення інформаційно-охоронних знаків. Пропонується встановити 20 одиниці знаків упродовж 2018 року. Форма знаків – стандартна, матеріал для виготовлення – пластик.

Очікувані результати:

- поінформованість населення та відвідувачів;
- попередження несанкціонованого природокористування.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Стратегічне завдання 10. Покращення матеріально-технічної бази системи охорони парку

Захід 1. Придбання засобів зв'язку (радіостанція мобільна, радіостанція стаціонарна). Засоби зв'язку необхідні для оперативного реагування співробітників парку на нештатні ситуації, які можуть виникнути на території РЛП.

Очікувані результати:

- покращення взаємодії між співробітниками парку;
- посилення режиму охорони території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Придбання електроскутерів для патрулювання території

Очікувані результати:

- покращення взаємодії між співробітниками парку;
- посилення режиму охорони території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Стратегічне завдання 11. Забезпечення належного протипожежного захисту території

В основу проектування покладені положення Правил пожежної безпеки в лісах України (2005), Положення про лісові пожежні станції (2006), узгоджені з лісогосподарськими підприємствами основні заходи з протипожежного улаштування. Пожежна безпека в лісі повинна забезпечуватися проведенням профілактичних заходів, оперативного виявлення і ліквідації лісових пожеж на території лісового фонду. З цією метою слід проводити розробку оперативних пожежних планів, встановлювати регламент роботи лісопожежних служб в залежності від пожежної небезпеки і фактичної горимості лісів, проводити регулювання відвідування лісових урочищ, контролювати дотримання правил пожежної безпеки та ряд інших заходів.

З метою протипожежного влаштування території ландшафтного парку намічається найбільш ефективний і економічний комплекс організаційно-технічних заходів, виконання якого дозволить значно покращити протипожежну охорону деревно-чагарникової та трав'яної рослинності, понизити небезпеку виникнення пожеж в лісах і болотах та забезпечити їх ліквідацію (картосхема 8).

Захід 1. Проведення протипожежної профілактики. У плані роботи необхідно запланувати виступи в засобах масової інформації на протипожежну тематику. Крім того, слід встановити інформаційні щити на протипожежну тематику на території парку у пожежонебезпечний період. Слід обладнати місця для паління на територіях масового скупчення людей.

Очікувані результати:

- поінформованість населення та відвідувачів про пожежну небезпеку;
- протипожежний захист території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Облаштування причалу протипожежного призначення.

Очікувані результати:

- більш якісний стан рівень протипожежної безпеки;
- протипожежний захист території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 3. Облаштування 3 місць зосередження протипожежного інвентарю.

Очікувані результати:

- більш якісний стан рівень протипожежної безпеки;
- протипожежний захист території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

4.1.5. Заходи щодо розвитку наукових досліджень та моніторингу довкілля.

Стратегічне завдання 12. Забезпечення управлінських рішень науковими даними

Захід 1. Проведення досліджень за чисельністю цінних видів рослин парку.

Опис заходу. Для ефективної системи управління парком адміністрації РЛП необхідно заключити договори з науковцями регіону з метою організації досліджень та оцінки змін у фіторізноманітті РЛП.

Очікувані результати:

- поповнення наукових фондів;
- отримання наукової інформації.

Головні виконавці – вчені регіону.

Захід 2. Проведення досліджень за чисельністю рідкісних та зникаючих видів тварин парку.

Опис заходу. Для ефективної системи управління парком адміністрації РЛП необхідно заключити договори з науковцями регіону з метою організації досліджень та оцінки змін у зоорізноманітті РЛП.

Очікувані результати:

- поповнення наукових фондів;
- отримання наукової інформації.

Головні виконавці – вчені регіону.

4.1.6. Адміністративно-організаційні заходи.

Стратегічне завдання 13. Загальні адміністративно-господарські заходи

Захід 1. Створити адміністрацію РЛП та сформувати його штат з метою комплексного розвитку території

Необхідно виділити наступні посади

- директор РЛП – 1 ставка;
- провідний фахівець з екологічної освіти – 1 ставка;
- провідний фахівець з рекреації - 1 ставка;
- науковий співробітник 1 – ставка;
- інспектор з охорони природно-заповідного фонду I категорії – 3

ставки.

Очікувані результати:

- покращення функціональних можливостей парку;
- підвищення ефективності прийняття управлінських рішень;
- посилення режиму охорони території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 2. Розширення території РЛП за рахунок прилеглого лісового масиву на схід від парку.

Опис заходу. Зі сходу до паркової території прилягає лісовий масив, стан дерев у якому близький до паркового. Фактично ця територія може стати повноцінною складовою РЛП «Партизанська Слава» у майбутньому. Для цього необхідно науково обґрунтувати доцільність розширення сфери природоохоронного законодавства на вказану територію.

Очікувані результати:

- розширення площі РЛП;
- збереження стиглих натуральних типових лісів Південного Полісся у центрі високо урбанізованої території.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

Захід 3. Обладнання паркової території біотуалетами (5 шт.).

Опис заходу. У господарській ділянці парку слід обладнати місце для 5 біотуалетів з метою підвищення комфортності відпочинку у парку.

Очікувані результати:

- підвищення комфортності надаваних послуг.

Головні виконавці – адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі.

4.1.7. Заходи щодо розвитку еколого-просвітницької діяльності.

Стратегічне завдання 14. Підвищення рівня екологічної культури відвідувачів та мешканців регіону.

Захід 1. Розвиток інфраструктури екологічної стежки «Шляхами Партизанської Слави».

Опис заходу. Екологічні стежки обладнуються інформаційними щитами, вказівними знаками, місцями для відпочинку, лавочками альтанками.

Облаштування екологічної стежки – досить тривалий і трудомісткий процес, що складається із цілого ряду робіт, послідовність виконання яких наведено нижче.

Етапи створення екологічної стежки:

1. Формування ідеї екологічної стежки;
2. Прокладання маршруту в натурі, визначення його протяжності;
3. Погодження розміщення стежки із землекористувачами;
4. Визначення місць розміщення об'єктів огляду, стендів, містків, вишок, зупиночних пунктів, попередній огляд стежки експертами (красознавцями, біологами, лісівниками тощо);
5. Визначення обсягу і строків виконання робіт, розрахунок приблизної вартості облаштування екостежки;
6. Підбір безпосередніх виконавців робіт;
7. Придбання основних матеріалів та інструментів;

8. Попередня підготовка маршруту стежки – розчистка від захаращеності, (прибирання дерев, що упали, обрізання гілок, які заважають проходженню), прибирання сміття у 100 метровій смузі вздовж стежки тощо;

9. Спорудження «стаціонарних» об'єктів огляду, обладнання місць відпочинку;

10. Виготовлення і встановлення стендів, табличок, знаків маркування;

11. Розробка та виготовлення інформаційних друкованих матеріалів;

12. Проведення презентації екостежки;

13. Підведення підсумків, складання звітів;

14. Догляд за екостежкою та проведення екскурсій.

Орієнтовний перелік об'єктів проектованої екостежки

№ за/п	Назва об'єкту	Кількість, шт.
1.	Вхідна брама;	1
2.	Інформаційний щит із схемою стежки;	1
3.	Інформаційний щит із правилами поведінки;	1
4.	Інформаційні стенди;	5-10
5.	Природні цікаві об'єкти (водойми, вікові дерева, скелі тощо);	за наявністю
6.	Штучно створені цікаві об'єкти (скульптури, стенди, макети, реконструкції);	3
7.	Біотехнічні споруди та об'єкти (годівниці, штучні гніздівлі);	1-2
8.	Настили та містки;	1-2
9.	Обмежувальні елементи;	за потребою
10.	Спостережні та оглядові пункти;	1
11.	Місця відпочинку;	2-3
12.	Вказівники;	за потребою
13.	Маркувальні знаки	25-30

Очікувані результати:

- поліпшення ефективності надання еколого-освітніх послуг;
- розширення мережі екологічних стежок регіону.

Головні виконавці – адміністрація РЛП

Захід 2. Систематичні публікації працівників РЛП на природоохоронну тематику в засобах масової інформації.

Очікувані результати:

- підвищення рівня екологічної культури;
- екологічна поінформованість населення.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

Захід 3. Видання буклетів про екологічну цінність території РЛП. До плану роботи адміністрація РЛП необхідно включати пункти щодо видання поліграфічної продукції про цінність території парку.

Очікувані результати:

- екологічна поінформованість населення;
- підвищення рівня екологічної культури.

Головні виконавці – адміністрація РЛП.

4.2. П'ятирічний план заходів у табличній формі

Назва заходу	Очікуваний результат (індикатор)/кількісні показники	Строки виконання у розрізі років (відмітити відповідні роки)					Головні виконавці	Обсяги фінансування за джерелами			
		2016	2017	2018	2019	2020		всього, в т.ч.	заг. фонд держбюджету	спецфонд держбюджету	інші кошти
Розділ 1: Заходи з охорони природних комплексів та цінних видів тварин і рослин											
Стратегічне завдання 1. Збереження старовікових лісових насаджень											
Захід 1. Попередження антропогенного забруднення лісів	Збереження стану лісонасаджень	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	--	--	--	--
Захід 2. Розробка збалансованої лісозахисту та лісовідновлення системи та рідкісних рослин	збереження популяцій рідкісних рослин	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	10,0	10,0	--	--
Стратегічне завдання 2. Контроль стану водних екосистем											
Захід 1. Моніторингові дослідження стану водних екосистем	попередження евтрофікації водойм	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	25,0	--	--	25,0
Стратегічне завдання 3. Збереження різноманіття риб, розвиток рибного господарства та аматорського рибальства											
Захід 1. Встановити спеціальні правила рибальства для території	якісне надання послуг	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	--	--	--	--

РЛП	аматорського рибальства											
Захід 2. Створення штучних нерестовищ для цінних аборигенних видів риб на території парку	покращення стану рибних ресурсів	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	5,0	--	5,0	--	
Захід 3. Розчищення окремих ділянок ставків які заросли водною рослинністю та замулилися	надання якісних послуг з аборигенського рибальства	--	--	+	--	+	Адміністрація парку	50,0	50,0	--	--	
Захід 4. Зариблення аборигенними видами риб акваторій РЛП	покращення стану рибних ресурсів	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	25,0	--	--	25,0	
Стратегічне завдання 4. Покращення умов мешкання рідкісних видів тварин												
Захід 1. Запобігання хімічного забруднення прісноводних водойм	Підтримання нормального стану прісних водойм	+	+	+	+	+	Фахівці, адміністрація парку	--	--	--	--	
Захід 2. Запобігання незаконному колекціонуванню рідкісних видів комах	збереження популяції багатьох рідкісних видів	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	--	--	--	--	
Захід 3. Створення умов для мешкання рідкісних видів кажанів	Покращення умов мешкання кажанів	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	3,0	--	3,0	--	

Розділ 2. Заходи щодо розвитку туризму та рекреації

Стратегічне завдання 5. Розвиток мережі об'єктів туристичної інфраструктури											
Захід 1. Прокладання та маркування прогулянкових велоспортодоріжок	Розширення сфери турист. послуг	+	+	+	+	+	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	40,0	--	20,0	20,0
Захід 2. Обладнання екстремального веломаршруту	Розширення сфери турист. послуг	--	+	--	+	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	28,0	--	28,0	--
Стратегічне завдання 6. Розвиток рекреаційної інфраструктури											
Захід 1. Обладнання дитячих ігрових майданчиків.	Розширення рекреаційних послуг	+	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	90,0	--	60,0	30,0
Захід 2. Збільшення кількості бесідок для відпочинку.	Покращення рекреаційних послуг	+	--	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	200,0	--	120,0	80,0
Захід 3. Обладнання пляжів грибками, навісами та урнами.	Покращення рекреаційних послуг	+	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	45,0	--	30,0	15,0
Захід 4. Обладнання стежин твердим покриттям (бруківка).	Покращення рекреаційних послуг	--	--	+	+	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	700,0	500,0	100,0	100,0
Захід 5. Обладнання спортивного майданчика спортивним інвентарем та смугами	Розширення рекреаційних послуг	--	+	+	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і	150,0	100,0	50,0	--

перешкод.							землекористувачі				
Захід 6. Обладнання ігрового майданчика для командних ігор	Розширення сфери послуг у парку	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	35,0	--	--	35,0
Захід 7. Обладнання майданчику для організації дитячих анімаційних заходів	Розширення сфери послуг у парку	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	25,0	--	25,0	--
Захід 8. Обладнання міні зоопарку	Розширення сфери послуг у парку	--	--	--	+	--	Адміністрація парку	100,0	--	--	100,0
Захід 9. Обладнання майданчику для дресирування та вихову собак	Розширення сфери послуг у парку	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	10,0	--	--	10,0
Захід 10. Розміщення пункту прокату спортивного інвентарю та інвентарю для активного відпочинку	Розширення сфери послуг у парку	--	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	70,0	--	--	70,0
Захід 11. Облаштування місць для риболовлі (12)	Розширення сфери послуг у парку	+	+	+	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	12,0	--	12,0	--
Захід 12. Облаштування майданчику для дитячих електромобілів	Розширення сфери послуг у парку	+	--	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	5,0	--	--	5,0
Захід 13. Облаштування пункту прокату велосипедів	Розширення сфери послуг у парку	--	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і	5,0	--	--	5,0

							землекористувачі				
Захід 14. Будівництво дороги з твердим покриттям до господарських приміщень парку з боку вул. Ялинкової	Розширення сфери послуг у парку	--	+	+	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	100,0	30,0	30,0	40,0
Захід 15. Освітлення пішохідних доріжок в східній частині парку	Поліпшення умов надання послуг у парку	+	+	+	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	120,0	40,0	40,0	40,0
Стратегічне завдання 7. Розвиток інформаційної інфраструктури											
Захід 1. Створення мережі внутрішньопаркових інформаційних щитів рекреаційного призначення	Покращення обізнаності відвідувачів про рекреаційну інфраструктуру	+	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	25,0	--	25,0	--
Захід 2. Встановлення зовнішніх інформаційних щитів (4 шт)	Збільшення потоку рекреантів і туристів	+	+	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	20,0	20,0	--	--
Захід 3. Створення інтернет-сторінки парку	Збільшення потоку рекреантів і туристів	+	--	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	5,0	--	5,0	--
Розділ 3. Заходи щодо розвитку збалансованого природокористування та господарської діяльності в межах парку											
Стратегічне завдання 8. Оптимізація господарської діяльності у межах парку											
Захід 1. Встановлення	Обмеження	+	--	--	--	--	Адміністрація	12,0	--	12,0	--

шлагбауму	несанкціон. проїзду						РЛП, землевласники і землекористувачі				
Захід 2. Встановлення урн для твердих побутових відходів в місцях масового відпочинку та на торгівельних майданчиках	Поліпшення екологічного стану	+	--	--	--	--	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	30,0	--	15,0	15,0
Захід 3. Обладнання двох організованих автомобільних стоянок від вул. Ялинкової	Покращення інфраструктури	--	--	--	+	+	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	1000,0	500,0	300,0	200,0
Захід 4. Заборона на вертикальне та горизонтальне планування паркової території	Збереження ландшафтних комплексів	+	+	+	+	+	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	--	--	--	--
Захід 5. Дотримання норм рекреаційних навантажень на ландшафтні комплекси паркової території	Збереження ландшафтних комплексів	+	+	+	+	+	Адміністрація РЛП, землевласники і землекористувачі	--	--	--	--
Розділ 4. Заходи з розвитку системи охорони території парку та дотримання режимів його функціональних зон											
Стратегічне завдання 9. Інформаційне забезпечення природоохоронної діяльності											
Захід 1. Виготовлення та встановлення інформаційних щитів природоохоронного змісту (7 шт.)	Поінформованість населення та відвідувачів	+	+	--	--	--	Адміністрація парку	3,5	3,5	--	--
Захід 2. Виготовлення та встановлення інформаційно-	Попередження	--	--	+	--	--	Адміністрація парку	4,0	4,0	--	--

охоронних знаків (20 шт.)	несанкціонов. природокористування											
Стратегічне завдання 10. Покращення матеріально-технічної бази системи охорони парку												
Захід 1. Придбання засобів зв'язку (радіостанція мобільна, радіостанція стаціонарна)	Покращення взаємодії між співробітниками парку	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	15,0	15,0	--	--	
Захід 2. Придбання електроскутерів для патрулювання території (5 шт.)	Посилення режиму охорони території	--	--	+	--	--	Адміністрація парку	125,0	100,0	--	25,0	
Стратегічне завдання 11. Забезпечення належного протипожежного захисту території												
Захід 1. Проведення протипожежної профілактики	протипожежний захист території	+	+	+	+	+	Адміністрація парку, землевласники і землекористувачі	--	--	--	--	
Захід 2. Облаштування причалу протипожежного призначення	протипожежний захист території	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	5,0	--	5,0	--	
Захід 3. Облаштування трьох місць зосередження протипожежного інвентарю	протипожежний захист території	+	+	--	--	--	Адміністрація парку, землевласники і землекористувачі	15,0	15,0	--	--	
Розділ 5. Заходи щодо розвитку наукових досліджень та моніторингу довкілля												
Стратегічне завдання 12. Забезпечення управлінських рішень науковими даними												
Захід 1. Проведення досліджень за чисельністю цінних рослин	Отримання наукової інформації	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	10,0	10,0	--	--	

Захід 2. Проведення досліджень за чисельністю рідкісних та зникаючих видів тварин парку.	Отримання наукової інформації	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	10,0	10,0	--	--
Розділ 6. Адміністративно-організаційні заходи											
<i>Стратегічне завдання 13. Загальні адміністративно-господарські заходи</i>											
Захід 1. Створити адміністрацію РЛП та сформувати його штат	Підвищення ефективності прийняття управлінських рішень	+	--	--	--	--	Адміністрація парку	--	--	--	--
Захід 2. Розширення території РЛП за рахунок прилеглого лісового масиву на схід від парку	Покращення функціональних можливостей парку	+	+	--	--	--	Адміністрація парку, землевласники і землекористувачі	20,0	20,0	--	--
Захід 3. Обладнання паркової території біотуалетами (5 шт.)	Підвищення комфортності надаваних послуг	+	+	--	--	--	Адміністрація парку	75,0	25,0	25,0	25,0
Розділ 7. Заходи щодо розвитку еколого-просвітницької діяльності											
<i>Стратегічне завдання 14. Підвищення рівня екологічної культури відвідувачів та мешканців регіону</i>											
Захід 1. Розвиток інфраструктури екологічної стежки «Шляхами Партизанської Слави»	Поліпшення еколого-освітніх послуг	+	+	--	--	--	Адміністрація парку, землевласники і землекористувачі	25,0	25,0	--	--
Захід 2. Систематичні публікації працівників РЛП на природоохоронну	Екологічна поінформованість	+	+	+	+	+	Адміністрація парку, землевласники і	--	--	--	--

тематику в засобах масової інформації	населення						землекористувачі				
Захід 3. Видання буклетів про екологічну цінність території РЛП	Підвищення рівня екологічної культури	+	+	+	+	+	Адміністрація парку	10,0	10,0	--	--

РОЗДІЛ 5. ЗАСОБИ ТА РЕСУРСИ

5.1. Система управління

З метою забезпечення ефективного управління регіональним ландшафтним парком «Партизанська Слава», враховуючи норми Закону України «Про природно-заповідний фонд України» є необхідність розширення штату та функцій спеціальної адміністрації РЛП.

Згідно закону про ПЗФ управління регіональними ландшафтними парками здійснюється їх спеціальними адміністраціями. Спеціальні адміністрації очолюють керівники, які призначаються за погодженням із центральним органом виконавчої влади в галузі охорони навколишнього природного середовища.

До складу спеціальної адміністрації по управлінню територіями та об'єктами природно-заповідного фонду входять відповідні наукові підрозділи, служби охорони, екологічної освіти, господарського та іншого обслуговування.

Охорона регіональних ландшафтних парків, управління якими здійснюється спеціальними адміністраціями, покладається на служби їх охорони, які входять до складу служби державної охорони природно-заповідного фонду України.

Враховуючи вимоги законодавства необхідно розширити склад спеціальної адміністрації та залучити працівників служби охорони, спеціалістів з рекреаційної та еколого-освітньої роботи, наукових співробітників.

Для прийняття важливих рішень та можливості здійснення громадського контролю над діяльністю РЛП **необхідно створити Науково-технічну раду РЛП.**

У відповідності до нових норм екологічного законодавства у 2016 році необхідно затвердити нове Положення про РЛП «Партизанська Слава».

5.2. Організаційна структура та штат

Враховуючи, що РЛП «Партизанська Слава» не має окремого юридичного статусу, а функції спеціальної адміністрації покладені на комунальне підприємство, здійснювати ефективний розвиток території ПЗФ є неможливим. Тому для покращення та розвитку території необхідно створити окрему адміністрацію та сформувати штат працівників. Для ефективної роботи РЛП вважаємо за необхідне **розширити** штат наступними працівниками:

- директор РЛП – 1 ставка
- провідний фахівець з екологічної освіти – 1 ставка;
- провідний фахівець з рекреації – 1 ставка;
- науковий співробітник 1 – ставка;
- інспектор з охорони природно-заповідного фонду I категорії – 3 ставки.

Для забезпечення організаційної структури в межах адміністративних будівель на території РЛП необхідно виділити приміщення для потреб Адміністрації РЛП «Партизанська Слава».

5.3. Обладнання та інфраструктура (план придбання основних засобів та будівництва нових і ремонту існуючих об'єктів)

План придбання основних засобів та розбудови інфраструктури РЛП детально описаний в розділі 4 за окремими господарськими напрямками. Вартість послуг та обладнання наведена згідно цін 2015 року та може бути змінена з урахування коефіцієнтів інфляції. У разі невиконання окремих пунктів закупівель терміни можуть бути перенесені в період наявності коштів.

5.4. Моніторинг, оцінка і звітність

5.4.1. План моніторингу виконання Проекту організації території.

Моніторинг за реалізацією рішень, передбачених Проектом організації території РЛП «Партизанська слава», здійснює Адміністрація РЛП шляхом щорічної оцінки виконання запланованих заходів та розгляду пропозицій щодо доповнення Проекту **на засіданнях науково-технічної ради РЛП.**

5.4.2. Звітування, оцінка ефективності впровадження Проекту організації території та його адаптація.

Оцінка реалізації Проекту організації території повинна здійснюватися на підставі **квартального** та річного звітування адміністрацією РЛП про хід реалізації тих чи інших заходів, передбачених Проектом організації території РЛП **перед науково-технічною радою, яку слід створити.** За результатами звітування здійснюється його адаптація до реальних умов функціонування території ПЗФ. Моніторинг виконання Проекту організації території РЛП здійснюється з метою оцінки результатів його реалізації. Пропозиції щодо змін та доповнень до Проекту організації території РЛП вносяться та погоджуються з урахуванням компетенції тих чи інших зацікавлених сторін та достатності рівня прийняття рішень.

Оцінка ефективності впровадження Проекту організації території РЛП «Партизанська Слава» залежить у більшості випадків від фінансування означених Проектом заходів. Головними індикаторами успішного виконання Проекту організації території РЛП є поліпшення стану збереження біотичного та ландшафтного різноманіття, особливо рідкісних та зникаючих видів рослин і тварин, рослинних угруповань, типів природних середовищ, відновлення лісових (йдеться про підтримку їх у задовільному стані) та водно-болотних екосистем, задовільний рівень збереження історико-культурних об'єктів, зростання кількості відвідувачів парку, довіра та поліпшення добробуту місцевого населення. Позитивним індикатором може бути збільшення або

стабілізація чисельності популяцій аборигенних видів рослин, в першу чергу рідкісних, чисельності окремих видів тварин, насамперед аборигенного походження.

На найближчих засіданнях створеного НТР слід розглянути питання вдосконалення зонування території РЛП згідно з новим Проектом та практичну реалізацію зонування в натурі (з обов'язковою розробкою основних етапів впровадження) та дотримання режиму у окремих зонах парку, як того вимагає Закон «Про природно-заповідний фонд України», розпорядження та постанови Міністерства екології та природних ресурсів України.

Звітність реалізації заходів, запланованих Проектом організації території РЛП «Партизанська слава», має відбуватися 1 раз на рік.

6. ДОДАТКИ

Копія Указу Президента України про створення парку

Копія положення про парк

Копії документів, що посвідчують право на земельну ділянку парку

Картосхеми, що виконані на топографічній основі

План охорони території парку

Картосхематичні матеріали у форматі геоінформаційних систем

Картосхема 1. Розташування території РЛП «Партизанська слава» в межах м. Київ

Картосхема 2. Межі РЛП «Партизанська слава»

Картосхема 3. Земельні ділянки, що надаються РЛП «Партизанська слава» в постійне користування і ввійшли до його складу без вилучення у землекористувачів та землевласників;

Картосхема 4. Природні ландшафти території РЛП «Партизанська слава»

Картосхема 5. Рослинний покрив території РЛП «Партизанська слава»

Картосхема 6. Функціональне зонування території РЛП «Партизанська слава»

Картосхема 7. Розміщення історико-культурних, рекреаційних та екологічних освітньо-виховних об'єктів, екологічних стежок та туристичних маршрутів на території РЛП «Партизанська слава»

Картосхема 8. Протипожежне впорядкування території РЛП «Партизанська слава» та інженерно-технічні заходи із захисту природних комплексів та об'єктів

Картосхема 9. Проектний план РЛП «Партизанська слава»

Обґрунтування природокористування в межах парку та обґрунтування допустимого рекреаційного, еколого-освітнього, наукового навантаження на його природні комплекси

Списки видів, рослинних угруповань тощо

Конспект флори РЛП «Партизанська слава»

ВІДДІЛ ХВОЩЕПОДІБНІ - EQUISETOPHYTA

КЛАС ХВОЩЕВИДНІ - EQUISETOPSIDA

Порядок Хвощі - Equisetales

Родина Хвощові - Equisetaceae

Equisetum hyemale L.

Equisetum arvense L.

Equisetum pratense L.

ВІДДІЛ ПАПОРОТЕПОДІБНІ - POLYPODIOPHYTA

КЛАС ПАПОРОТЕВИДНІ - POLYPODIOPSIDA

Порядок Багатоніжки - Polypodiales

Родина Безщитникові - Athyriaceae

Athyrium filix-femina (L.) Roth.

Родина Щитникові - Aspidiaceae

Dryopteris filix-mas (L.) Schott

ВІДДІЛ ГОЛОНАСІННІ (ГОЛОСЕМЕННЫЕ) PINOPHYTA

КЛАС ХВОЙНІ – PINOPSIDA

Порядок Сосни – Pinales

Родина Соснові – Pinaceae.

Picea abies (L.) Karst.

Picea pungens Engelm.

Pinus sylvestris L.

Родина Кипарисові - Cupressaceae

Platycladus orientalis (L.) Franco

Thuja occidentalis L.

ВІДДІЛ ПОКРИТОНАСІННІ – MAGNOLIOPHYTA

КЛАС ДВОДОЛЬНІ – MAGNOLIOPSIDA

Порядок Хвилівникоцвіті –Aristolochiales.

Родина Куширові – Ceratophyllaceae

Ceratophyllum demersum L.

Порядок Жовтецевоцвіті - Ranunculales

Родина Жовтецеві - Ranunculaceae

Caltha palustris L.

Pulsatilla patens Mill.

Ficaria verna Huds.

Batrachium aquatile (L.) Dumort.

Ranunculus flammula L.

Ranunculus sceleratus L.

Ranunculus repens L.

Ranunculus acris L.

Порядок Макоцвіті - Papaverales

Родина Макові – Papaveraceae

Chelidonium majus L.

- Papaver rhoeas L.
 Родина Руткові - Fumariaceae
 Corydalis solida (L.) Clairv.
 Fumaria officinalis L.
- Порядок Кропивоцвіті - Urticales
 Родина В'язові - Ulmaceae
 Ulmus laevis Pall.
 Ulmus glabra Huds. (U. scabra Mill.)
 Ulmus suberosa Moench
 Родина Шовковицеві - Moraceae
 Morus alba L.
 Родина Коноплеві - Cannabaceae
 Humulus lupulus L.
 Cannabis sativa L.
- Родина Кропивні - Urticaceae
 Urtica urens L.
 Urtica dioica L.
- Порядок Букоцвіті - Fagales
 Родина Букові - Fagaceae
 Quercus robur L.
 Quercus rubra L.
- Порядок Березоцвіті - Betulales
 Родина Березові - Betulaceae
 Betula pendula Roth
 Alnus glutinosa (L.) Gaertn
 Родина Ліщинові - Corylaceae
 Corylus avellana L.
- Порядок Горіхоцвіті - Juglandales
 Родина Горіхові - Juglandaceae
 Juglans regia L.
- Порядок Барбарисоцвіті - Berberidales**
 Родина Барбарисові - Berberidaceae
 Berberis thunbergii DC.
- Порядок Гвоздикоцвіті - Caryophyllales
 Родина Портулакові - Portulacaceae
 Portulaca oleracea L.
- Родина Гвоздичні - Caryophyllaceae.
 Stellaria holostea L.
 Stellaria graminea L.
 Stellaria media (L.) Vill.
 Myosoton aquaticum (L.) Moench
 Cerastium holosteoides Fries
 Sagina procumbens L.
 Scleranthus annuus L.

- Spergula arvensis* L.
Silene vulgaris (Moench) Garcke
Melandrium album (Mill.) Garcke
Psamophiliella muralis (L.) Ikonn.
Dianthus deltoides L.
Saponaria officinalis L.
- Родина Щирицеві - *Amaranthaceae*
Amaranthus retroflexus L.
- Родина Лободові - *Chenopodiaceae*
Chenopodium rubrum L.
Chenopodium hybridum L.
Chenopodium polyspermum L.
Chenopodium album L.
Atriplex patula L.
Atriplex tatarica L.
- Порядок Гречкоцвіті - *Polygonales*
 Родина Гречкові - *Polygonaceae*
Rumex acetosella L.
Rumex acetosa L.
Rumex thyrsoiflorus Fingerh.
Rumex sylvestris (Lam.) Wallr.
Rumex confertus Willd.
Rumex hydrolapathum Huds.
Rumex crispus L.
Polygonum convolvulus L.
Polygonum persicaria L.
Polygonum hydropiper L.
Polygonum minus Huds.
Polygonum aviculare L.
- Порядок Чайоцвіті (Чаецветные) - *Theales*
 Родина Звіробійні - *Hypericaceae*
Hypericum perforatum L.
- Порядок Фіалкоцвіті - *Violales*
 Родина Фіалкові - *Violaceae*
Viola matutina Klok.
Viola arvensis Murr.
Viola tricolor L.
Viola odorata L.
- Порядок Каперцевоцвіті - *Capparales*
 Родина Хрестоцвіті - *Brassicaceae*
Brassica campestris L.
Brassica nigra (L.) Koch
Raphanus raphanistrum L.
Lepidium ruderales L.

- Thlaspi arvense* L.
Capsella bursa-pastoris (L.) Medik.
Berteroa incana (L.) DC.
Barbarea vulgaris R.Br.
Rorippa amphibia (L.) Bess.
Rorippa palustris (L.) Bess.
Erophila verna (L.) Bess.
Sisymbrium officinale (L.) Scop.
Sisymbrium loeselii L.
Descurainia sophia (L.) Webb ex Prantl
- Порядок Вербоцвіті - Salicales
 Родина Вербові - Salicaceae
Salix triandra L.
Salix fragilis L.
Salix caprea L.
Salix babylonica L.
Populus tremula L.
Populus alba L.
Populus nigra L.
- Порядок Вересоцвіті - Ericales
 Родина Брусничні - Vacciniaceae
Vaccinium myrtillus L.
Vaccinium uliginosum L.
- Порядок Первоцвіті – Primulales
 Родина Первоцвіті - Primulaceae
Primula veris (L.) Hill.
Lysimachia nummularia L.
Lysimachia vulgaris L.
Anagallis arvensis L.
- Порядок Мальвоцвіті - Malvales
 Родина Липові - Tiliaceae
Tilia cordata Mill.
 Родина Мальвові - Malvaceae
Malva pusilla Smith
Malva neglecta Wallr.
- Порядок Молочаєцвіті - Euphorbiales
 Родина Молочайні - Euphorbiaceae
Euphorbia cyparissias L.
Euphorbia virgultosa Waldst. & Kit.
- Порядок Ломикаменевоцвіті - Saxifragales
 Родина Товстолисті - Crassulaceae
Sedum maximum (L.) Hoffm.
Sedum acre L.
- Порядок Розоцвіті - Rosales

Родина Розові - Rosaceae

Pyrus communis L.
Malus sylvestris Mill.
Sorbus aucuparia L.
Crataegus curvisepala Lindm.
Rubus idaeus L.
Rubus caesius L.
Fragaria vesca L.
Potentilla anserina L.
Potentilla argentea L.
Potentilla reptans L.
Potentilla argentea L.
Geum urbanum L.
Filipendula vulgaris Moench.
Agrimonia eupatoria L.
Rosa majalis Herrm.
Rosa canina L.
Padus avium Mill.
Spiraea vanhoutti (Briot) Zabel
Spiraea sp.
Cerasus avium (L.) Moench
Prunus serrulata Lindl.

Порядок Бурзероцвіті - Burserales

Родина Сумахові - Anacardiaceae

Cotinus coggygria Scop.

Порядок Бобовоцвіті - Fabales

Родина Бобові - Fabaceae

Cercis canadensis L.
Medicago lupulina L.
Melilotus officinalis (L.) Pall.
Melilotus albus Medik.
Trifolium fragiferum L.
Trifolium repens L.
Trifolium pratense L.
Trifolium arvense L.
Amorpha fruticosa L.
Robinia pseudoacacia L.
Coronilla varia L.
Vicia cracca L.
Vicia tenuifolia Roth

Порядок Миртоцвіті - Myrtales

Родина Плакунові – Lythraceae

Lythrum salicaria L.
Lythrum virgatum L.

- Родина Онагрові – Onagraceae
Epilobium hirsutum L.
Epilobium parviflorum Schreb.
Oenothera biennis L.
Oenothera rubricaulis Klebahn
Oenothera villosa Thunb.
- Порядок Водяносонкоцвіті - Hippuridales
Родина Столисникові - Haloragaceae
Muriophyllum verticillatum L.
Muriophyllum spicatum L.
- Порядок Сапіндоцвіті - Sapindales
Родина Кленові - Aceraceae
Acer negundo L.
Acer tataricum L.
Acer platanoides L.
Acer sacharinum
Acer campestre L.
Acer pseudoplatanus L.
- Родина Гіркокаштанові - Hippocastanaceae
Aesculus hippocastanum L.
- Порядок Руговоцвіті - Rutales**
Родина Симарубові - Simaroubaceae
Ailanthus altissima (Mill.) Swingle
- Порядок Геранієцвітні - Geraniales
Родина Квасенцеві - Oxalidaceae
Oxalis acetosella L.
- Родина Геранієві – Geraniaceae
Geranium robertianum L.
Geranium pusillum L.
Erodium cicutarium (L.) L'Herit.
- Родина Бальзамінові – Balsaminaceae
Impatiens parviflora DC.
- Порядок Дереноцвіті – Cornales
Родина Деренові – Cornaceae
Swida sanguinea (L) Opiz
- Порядок Аралієцвіті – Araliales
Родина Зонтичні – Apiaceae
Eryngium planum L.
Anthriscus sylvestris (L.) Hoffm.
Torilis japonica (Houtt.) DC.
Pimpinella saxifraga L.
Aegopodium podagraria L.
Conium maculatum L.
Sium latifolium L.

- Oenanthe aquatica* (L.) Poir.
Cnidium dubium (Schkuhr) Thell.
Pastinaca sylvestris Mill.
Heracleum sibiricum L.
Daucus carota L.
- Порядок Бруслиноцвіті - Celastrales
 Родина Бруслинові - Celastraceae
Euonymus europaea L.
- Порядок Жостероцвіті - Rhamnales
 Родина Жостерові – Rhamnaceae
Frangula alnus Mill.
- Порядок Санталоцвіті - Santalales
 Родина Ремнецвітникові - Loranthaceae
Viscum album L.
- Порядок Маслиноцвіті - Oleales
 Родина Маслинові – Oleaceae
Fraxinus excelsior L.
Syringa vulgaris L.
Ligustrum vulgare L.
Forsythia suspensa (Thunb.) Vahl
- Порядок Черсакоцвіті - Dipsacales.
 Родина Сапріфолиацеае.
Sambucus nigra L.
Viburnum opulus L.
Lonicera tatarica L.
 Родина Черсакові – Dipsacaceae.
Knautia arvensis (L.) Coult.
- Порядок Тирличецвіті – Gentianales.
 Родина Ластівневі – Asclepiadaceae
Asclepias syriaca L.
Vicetoxicum officinale (Moench) Pobed.
 Родина Маренові – Rubiaceae
Galium aparine L.
Galium verum L.
Galium mollugo L.
- Порядок Синюхоцвіті - Polemoniales
 Родина Березкові – Convolvulaceae
Convolvulus arvensis L.
Calystegia sepium (L.) R. Br.
 Родина Повитицеві – Cuscutaceae
Cuscuta europaea L.
- Порядок Бегонієцвіті - Begoniales**
 Родина Бегонієві - Begoniaceae
Begonia×*tuberhybrida* Voss

Порядок Кутровоцвіті - Аросунales

Родина Кутрові - Аросунасеae

Vinca minor L.

Родина Шорстколисті – Boraginaceae

Echium vulgare L.*Symphytum officinale* L.*Anchusa officinalis* L.*Lycopsis arvensis* L.*Myosotis palustris* (L.) L.*Myosotis micrantha* Pall. ex Lehm.*Cynoglossum officinale* L.

Порядок Ранникоцвіті – Scrophulariaes

Родина Пасльонові – Solanaceae

Solanum nigrum L.*Solanum dulcamara* L.*Nyctagynus niger* L.

Родина Ранникові - Scrophulariaceae

Verbascum phlomoides L.*Verbascum thapsus* L.*Verbascum densiflorum* Bertol.*Linaria vulgaris* Mill.*Veronica spicata* L.*Veronica longifolia* L.*Veronica verna* L.*Veronica serpyllifolia* L.*Veronica arvensis* L.*Veronica anagallis-aquatica* L.*Melampyrum pratense* L.

Родина Подорожникові - Plantaginaceae

Plantago lanceolata L.*Plantago major* L.*Plantago media* L.

Порядок Губоцвіті - Lamiales

Родина Губоцвіті - Labiatae

Ajuga reptans L.*Ajuga genevensis* L.*Marrubium vulgare* L.*Glechoma hederacea* L.*Prunella vulgaris* L.*Galeopsis bifida* Boenn.*Lamium purpureum* L.*Leonurus cardiaca* L.*Ballota ruderalis* Sw.*Stachys palustris* L.

Clinopodium vulgare L.
Acinos arvensis (Lam.) Dandy
Lycopus europaeus L.
Mentha arvensis L.
Mentha aquatica L.
Salvia splendens Ker Gawl.
 Порядок Айстроцвіті - Asterales
 Родина Айстрові - Asteraceae
Eupatorium cannabinum L.
Solidago virgaurea L.
Solidago canadensis L.
Bellis perennis L.
Aster novae-angliae L.
Erigeron canadensis L.
Erigeron acris L.
Stenactis annua Nees
Filago arvensis L.
Gnaphalium uliginosum L.
Inula britannica L.
Pulicaria vulgaris Gaertn.
Cyclachaena xanthiifolia (Nutt.) Fresen.
Ambrosia artemisiifolia L.
Xanthium albinum L.
Bidens cernua L.
Bidens radiata Thuill.
Bidens tripartita L.
Bidens frondosa L.
Galinsoga parviflora Cav.
Anthemis arvensis L.
Ptarmica vulgaris DC.
Achillea submillefolium Klok. et Krytzka)
Chamomilla suaveolens (Pursh) Rydb.
Tripleurospermum inodorum (L.) Sch. Bip.
Artemisia absinthium L.
Artemisia vulgaris L.
Artemisia scoparia Waldst. et Kit.
Artemisia marschalliana Spreng.
Tussilago farfara L.
Senecio vulgaris L.
Senecio jacobaea L.
Arctium lappa L.
Arctium tomentosum Mill.
Carduus acanthoides L.
Cirsium vulgare (Savi) Ten.

Cirsium arvense (L.) Scop.
Onopordum acanthium L.
Cichorium intybus L.
Picris hieracioides L.
Tragopogon major Jacq.
Taraxacum officinale Webb. ex Wigg.
Sonchus asper (L.) Hill
Sonchus oleraceus L.
Sonchus arvensis L.
Lactuca serriola Torner
Crepis tectorum L.
Hieracium echioides Lumn.
Trommsdorffia maculata (L.) Bernh.
Chrysanthemum leucanthemum L.
Tagetes erecta L.
Aster alpinus L.

КЛАС ОДНОДОЛЬНІ - LILIOPSIDA

Порядок Частухоцвіті - Alismatales

Родина Частухові - Alismataceae

Alisma plantago-aquatica L.

Родина Рдесникові - Potamogetonaceae

Potamogeton natans L.

Potamogeton lucens L.

Potamogeton perfoliatus L.

Порядок Лілієцвіті - Liliales

Родина Конвалієві – Convallariaceae

Majanthemum bifolium (L.) F.W.Schmidt

Polygonatum multiflorum (L.) All.

Polygonatum odoratum (Mill.) Druce

Родина Цибулеві - Alliaceae

Allium oleraceum L.

Родина Холодкові - Asparagaceae

Asparagus officinalis L.

Порядок Амарилісоцвіті - Amaryllidales

Родина Лілійникові - Hemerocallidaceae

Hemerocallis fulva (L.) L.

Родина Гостові - Hostaceae

Hosta plantaginea (Lam.) Asch.

Порядок Ситникоцвіті - Juncales

Родина Ситникові - Juncaceae

Juncus bufonius L.

Juncus effusus L.

Juncus conglomeratus L.

Juncus compressus Jacq L.

Juncus articulatus L.

Порядок Осокоцвіті - Cyperales

Родина Осокові - Cyperaceae

Cyperus fuscus L.

Scirpus sylvaticus L.

Schoenoplectus lacustris (L.) Palla

Eleocharis uniglumis (Link) Schult.

Eleocharis palustris (L.) Roem. et Schult

Carex vulpina L.

Carex leporina L.

Carex lasiocarpa Ehrh.

Carex pseudocyperus L.

Carex riparia Curt.

Carex acutiformis Ehrh.

Carex acuta L.

Carex hirta L.

Порядок Тонконогоцвіті - Poales

Родина Злакові - Poaceae

Brachypodium sylvatica (Huds.) Beauv.

Elytrigia repens (L.) Nevski

Bromus mollis L.

Bromus squarrosus L.

Bromopsis inermis (Leyss.) Holub.

Anisantha tectorum (L.) Nevski

Holcus lanatus L.

Milium effusum L.

Calamagrostis arundinacea (L.) Roth

Calamagrostis epigeios (L.) Roth

Agrostis tenuis Sibth.

Agrostis stolonifera L.

Agrostis canina L.

Alopecurus geniculatus L.

Alopecurus pratensis L.

Festuca pratensis Huds.

Festuca polesica Zapal.

Leymus racemosus (Lam.) Tzvel.

Lolium multiflorum Lam.

Lolium perenne L.

Poa nemoralis L.

Poa trivialis L.

Poa palustris L.

Poa pratensis L.

Poa annua L.

Poa angustifolia L.

- Dactylis glomerata* L.
Melica nutans L.
Glyceria fluitans (L.) R.Br.
Glyceria maxima (C.Hartm.) Holmb.
Phragmites australis (Cav.) Trin. ex Steud.
Molinia caerulea (L.) Moench
Eragrostis minor Host.
Echinochloa crusgalli (L.) Beauv
Digitaria ischaemum (Schreb.) Muehl.
Digitaria sanguinalis (L.) Scop.
Setaria glauca (L.) Beauv.
Setaria viridis (L.) Beauv.
Setaria verticillata (L.) P.Beauv.
- Порядок Ароїдоцвіті - *Arales*
 Родина Ряскові - *Lemnaceae*
Lemna trisulca L.
Lemna minor L.
Spirodela polyrrhiza (L.) Schleid.
- Порядок Рогозоцвіті - *Typhales*
 Родина Їжачоголівкові - *Sparganiaceae*
Sparganium erectum L.
 Родина Рогозові - *Typhaceae*
Typha latifolia L.
Typha angustifolia L.

Орнітофауна РЛП «Партизанська Слава»

№	Вид	Екологічна група	Тип фауни
1.	Сірощокий норець	г	тп
2.	Квак	г	ср
3.	Велика біла чапля	г	єв
4.	Сіра чапля	г	тп
5.	Білий лелека	г	єв
6.	Крижень	г	тп
7.	Чирок-тріскунок	г	тп
8.	Червоноголова чернь	г	єв
9.	Канюк	д	тп
10.	Болотяний лунь	г	тп
11.	Боривітер	л	тп
12.	Кібчик	л	тп

13.	Чеглок	д	тп
14.	Перепел	л	тп
15.	Водяний пастушок	г	єв
16.	Водяна курочка	г	єв
17.	Лиска	г	тп
18.	Чайка	г	тп
19.	Чорниш	г	тп
20.	Перевізник	г	тп
21.	Сизий голуб	с	ср
22.	Звичайна горлиця	д	єв
23.	Кільчаста горлиця	с	ср
24.	Звичайна зозуля	д	тп
25.	Хатній сич	с	мн
26.	Вухата сова	д	га
27.	Серпокрилець	с	єв
28.	Рибалочка	г	єв
29.	Бджолоїдка	л	ср
30.	Одуд	д	єв
31.	Крутиголовка	д	тп
32.	Сивий дятел	д	єв
33.	Великий дятел	д	тп
34.	Сірійський дятел	д	ср
35.	Малий дятел	д	тп
36.	Чубатий жайворонок	с	ср
37.	Польовий жайворонок	л	тп
38.	Берегова ластівка	г	тп
39.	Сільська ластівка	с	тп
40.	Жулан	д	тп
41.	Сірий сорокопуд	д	тп
42.	Соловей	д	є
43.	Чорна горихвістка	с	мн

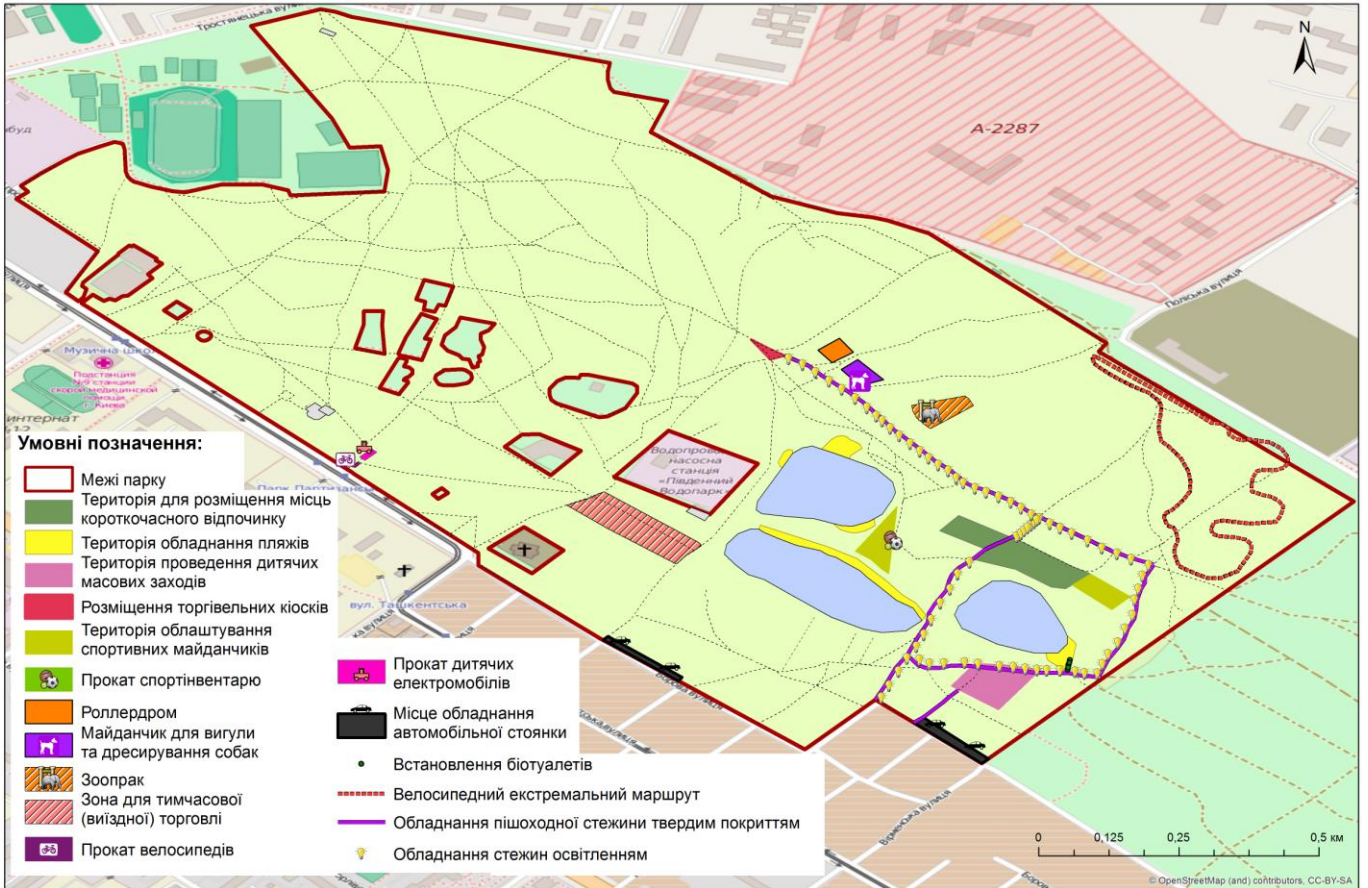
44.	Звичайна горихвістка	д	єв
45.	Чорний дрізд	д	єв
46.	Співочий дрізд	д	єв
47.	Дрізд-омелюх	д	єв
48.	Ставкова очеретянка	г	єв
49.	Велика очеретянка	г	єв
50.	Садова славка	д	єв
51.	Чорноголова славка	д	єв
52.	Сіра мухоловка	с	єв
53.	Мухоловка-білошийка	д	єв
54.	Мала мухоловка	д	та
55.	Ремез	г	ср
56.	Довгохвоста синиця	д	тп
57.	Синиця велика	д	єв
58.	Синиця блакитна	д	єв
59.	Очеретяна вівсянка	г	тп
60.	Зяблик	д	єв
61.	Щиглик	д	єв
62.	Хатній горобець	с	тп
63.	Польовий горобець	с	тп
64.	Шпак	с	єв
65.	Іволга	г	єв
66.	Сойка	д	єв
67.	Сорока	д	єв
68.	Гава	с	тп
69.	Сіра ворона	с	єв
70.	Грак	д	єв
71.	Крук	д	єв

Примітка. Екологічні групи: д – дендрофільна; г – гідрофільна; л – лучна; с – синантропна.
Тип фауни: єв – європейський; тп – транспалеарктичний; та – тайговий; ср – середземноморський; мн – монгольський; га – голарктичний.

ЛІТЕРАТУРА ТА ПОСИЛАННЯ

1. Альошкіна У.М. Поширення та характеристика рідкісних біотопів м. Києва / У.М. Альошкіна // Укр. ботан. журн. – 2011. – Т. 68, №1. – С. 76-90.
2. Барщевский Н.Е., Купраш Р.П., Швыдкий Ю.Н. Геоморфология и рельефообразующие отложения района г. Киева // Отв. ред. Веклич М.Ф.; АН УССР. – Ин-т Геофизики им. С.И. Субботина. Отделение географ. – К.: Наукова думка, 1989. – 196 с.
3. Вишневський В.І. Дніпро біля Києва. – К.: Інтерпрес ЛТД, 2005. – 100 с.
4. Гаврилук В.С., Речмедін І.О. Природа Києва та його околиць: Фізико-географічна характеристика. – К.: Вид-во КДУ ім. Т. Шевченка, 1956. – 70 с.
5. Геоботанічне районування Української РСР. – К.: Наук. думка, 1977. – 302 с.
6. Гречишкіна Ю.В. Природна флора судинних рослин м. Києва / Ю.В. Гречишкіна // Автореф. дис. ... наук. ступ. канд. біол. наук (спец. 03.00.05. – ботаніка). – Київ: Інститут ботаніки ім. М. Г. Холодного НАН України, 2010. – 23 с.
7. Дідух Я.П. Біотопи лісової та лісостепової зон України / Я.П. Дідух, Т.В. Фіцайло, І.А. Коротченко та ін. – К.: ТОВ «Макрос», 2011. – 288 с.
8. Дідух Я.П. Геоботанічне районування України та суміжних територій / Я.П. Дідух, Ю.Р. Шеляг-Сосонко // Укр. ботан. журн. – 2003. – Т.60, №1. – С. 6-17.
9. Дідух Я.П. Класифікація екотопів міста Києва / Я.П. Дідух, У.М. Альошкіна // Наук. зап. НаУКМА. – 2006. – 54. – С. 50-57.
10. Дмитрук О.Ю. Особливості організації екотуристичної діяльності в парку Партизанської слави міста Києва / О.Ю. Дмитрук, Д.О. Денисова // Конструктивна географія та раціональне використання природних ресурсів: Наук. зб. / Ред. кол.: Я.Б. Олійник (відп. ред.) та ін. – К.: Екотур-інфо, 2012. – Вип. 1. – С. 3-11.
11. Екологічний паспорт Дарницького району м. Києва http://darn.kievcity.gov.ua/files/2015/7/31/ekologicgnyj_pasport.pdf
12. Екологічний стан водних об'єктів Дарницького району м. Києва. – К.: Дарницька РДА, 2015. – 75 с.
13. Заверуха Б.В. Флора высших растений Украины / Б.В. Заверуха // Природа Украинской ССР. Растительный мир. – Киев: Наукова думка, 1985. – С. 17-61.
14. Зеленюк Г.О. До історії створення мережі парків міста Київ / Г.О. Зеленюк // Вісник Харківської державної академії культури. – 2013. – Вип. 41. – С. 52-58.
15. Клімат Києва / під ред. В.І. Осадчий та ін. – К.: Ніка-центр, 2010. – 320 с.

16. Клімат Києва / під ред. В.М. Волощук, Н.Ф. Токар. – К.: Держкомгідромет України, 1995. – 80 с.
17. Методичні рекомендації з екологічно безпечної заготівлі (викошування) очерету / Під ред. Я.І. Мовчана. – К.: ГО Срібна чайка 2007. – 56 с.
18. Національний атлас України / гол. ред. Л.Г. Руденко; голова ред. кол. Б.Є. Патон. – К.: ДНВП «Картографія», 2007. – 435 с.
19. Офіційні переліки регіонально рідкісних рослин адміністративних територій України (довідкове видання) / Укл. Т.Л. Андрієнко, М.М. Перегрим. – Київ: Альтерпрес, 2012. – 148 с.
20. Падун И.Н. Рекреационное изменение лесной растительности зеленой зоны г. Киева / И. Н. Падун // Автореф. дисс. ... канд. биол. наук (спец. 03.00.05. – ботаника). – Киев: Институт ботаники им. Н. Г. Холодного АН УССР, 1989. – 19 с.
21. Панкова Є.В. Туристичне краєзнавство: Навчальний посібник. – К.: Альтерпрес, 2003. – 352 с.
22. Прядко О. І. Оновлений список регіонально рідкісних рослин м. Києва та роль Національного природного парку "Голосіївський" в їх охороні / Прядко О. І., Перегрим М. М., Андрієнко Т. Л., Онищенко В. А., Арап Р. Я. // Заповідна справа. – Випуск 1 (20), 2014. – С. 38-43.
23. Удра
24. Удра І. Х. Біогеографічне районування території України / І. Х. Удра // Укр. геогр. журн. – 1997. – №4. – С. 28-34.
25. Цуканова Г.О. Флористичне та ценотичне різноманіття островів Дніпра в межах м. Києва та його охорона: Дис... канд. біол. наук: 03.00.05 / Ін-т ботаніки ім. М.Г. Холодного НАН України. – К., 2005. – 162 с.
26. Червона книга України. Рослинний світ (під заг. ред. Дідуха Я.П.). – К.: Глобалконсалтинг, 2009. – 900 с.

Проектний план